

Bulányi György

*

Egyházrend

*"Aztán kitöltöm majd lelkemet minden emberre.
Fiaitok és lányaitok prófétálni fognak, véneitek
álmokat álmodnak, ifjaitok látomásokat látnak."
/Joel 3,1./*

0. "Bevezetés"

Isten álmait akarja álmodni az Országot építő ember. Jézus álmait szeretném álmodni én is ebben a tanulmányban az egyházzal. A KIO és a K.A. kötetei telve vannak már ezekkel az álmokkal, folytatni szeretném őket. Nem mondhatom el mindazt, amit az előző évtized nyilvánvalóvá tett számunkra az egyházzal. De jelzem az út mérföldköveit.

- 1970: Az egyház közössége /KIO 77-80/,
- 1973: Lelkipásztori marketing /K.A. 78-5,5-26 lapok/,
- 1974: A jézusi célkitűzés megvalósításának szociológiai vonásai
/"a szociológiai tanulmány" - K.A. 74-9, 134-159 lapok/,
- 1977: A jézusi közösség /a K.A. 77-4 kötet/,
- 1980: Bokrunn struktúrája /K.A. 80-8/14-29./

A jelen tanulmány négy nagyobb fejezetre oszlik. Az első pontosítani akarja, milyen értelemben közösség az egyház. A második fejezet a vezetőnek a jelen egyház struktúrabeli vonásait méri hozzá a jézusi vezető eszményéhez. A harmadik a kisközösség modellű egyházrend vonásait szedi sorba. A negyedik fejezet azokkal a problémákkal foglalkozik, amelyek abból adódnak, hogy a jelen egyházrenden belül kell készítenünk ennek a kisközösség-modellű egyházrendnek az útját.

A szerző sokszorosan tudatában van vállalkozása merész, kényes és erőit meghaladó voltának. Kísérlet ez a részéről, semmi több. Kéri testvéreit, olvasóit, hogy álljanak bele ebbe a kísérletbe. Hozzászólásaikkal, írásaikkal is segítsenek e kísérletet használhatóvá formálni - azoknak az adományoknak az alapján, amelyeket ők kaptak Isten Lelkétől.

1. A jézusi egyházrend elvi alapjai

Ez a fejezet meghatározza az egyházrend fogalmát, s ennek során megkülönbözteti azt az egyházjog fogalmától. Elvileg és normatív megállapítja ennek a rendnek a feltétlen elemeit. Mindezekkel szeretné lefektetni az egyház alkotmányát.

1.1. "Közösség, intézmény, szervezet, rend"

Az egyházjog helyett használom az egyházrend szót. Minden közösségnek szükségképpen van rendje. A Szentháromság is közösség, Annak is van rendje. Azért van rendje, mert van célja, ezt a célt szolgáló törvénye, a célt e törvény alapján valósító funkció-összessége, van az így funkciókat teljesítő közösségi tagoknak szerepkörük, van a közösségben véleményformálás a tagok funkciót betöltéséről, s végezetül van a közösség tagjainak olyan tulajdonuk, amellyel a közösség rendelkezik. Éppen abból adódik a Szentháromság rendje, hogy megtalálhatók benne ezek a dinamikus alkotóelemek. Rendjének sajátossága pedig abból adódik, hogy mindezek a dinamikus alkotóelemek éppen olyan tartalmúak, amilyenek. Beszélhetek tehát a Szentháromság rendjéről. Használhatom ezt a kifejezést: Szentháromság-rend.

Ugyanezen az alapon használhatom a többi országbeli közösségre is ezt a szót. Mondhatom - a családrand, az "egyházi bázisközösség", a csoport, a kisközösség rendje /kisközösségrend/, a közösségek képviselőit /KV/ a rendje /KV-rend/, a képviselők képviselőit /a rendje

/szuperKV-rend/, s a legmagasabb fokon a Péterutódot megválasztó legfelső szintű közösség rendje /a kontinenseket képviselő KV-rend/ kifejezéseket. Használhatom, mert mindezen közösségek - közösségek, mert mindegyikük létehez szükségképpen hozzátartoznak a felsorolt dinamikus alkotóelemek /cél, törvény, funkciók, szerepkör, szanktifikáció, köztulajdon/ mert e hat dinamikus alkotóelemben bontakozik ki a közösség élete. Használhatom, mert a közösséget éppen e dinamikus alkotóelemek megléte miatt intézménynek is kell mondanom, és rend nélkül nincsen intézmény. Használhatom, mert az egyes közösségek csak egymásra épülő szervezetük által állhatnak egybe egyetemes egyházzá, és szervezet sincsen rend nélkül. E négy kifejezést: közösség, intézmény, szervezet, rend szeretném szabatosan megkülönböztetni egymástól. Közösségről beszélek, ha e hat dinamikus alkotóelem elsejére, a célkitűzésre gondolok. Intézményről beszélek, ha mind a hat dinamikus alkotóelemre tekintek. Szervezetről beszélek, ha funkciók dinamikus alkotóeleméből a vezető funkciók egymásra épülő szintjeit tartom szem előtt. Rendről beszélek, amikor az intézményben és szervezetben kibontakozó közösségnek azokra a törvényeire, illemszabályaira gondolok, amelyek egy közösség életét sajátossá formálják.

A renden két dolgot is érthetek: egy szűkebbet és egy tágabbat. Ha a szűkebbet nézem, akkor a rend elvi alapjaira tekintek. Ez esetben az egyházrendet illetően elmondom e rend feltétlen, azaz elvi alapjait. Ha a tágabbat nézem, akkor leírom, hogy e feltétlen elvi alapok milyen jellegű közösségi életet, azaz minő rendeket bonthatnak ki az egyházak sokaságából egybeálló egyházban. Más tehát a feltétlen elvi rend, és a nem feltétlen elemeket is tartalmazó részletező rend. E szűkebb és tágabb értelmű egyházrend egyaránt lehet normatív és leíró. A normatív egyházrend a jézusi eszményhez méri a rendet. A leíró egyházrend beszámol a múlt vagy a jelen közösségi életének szabályairól. Tanulmányunk jelen első fejezete elvi és normatív jellegű. A következő fejezetek már részletezők, és változatlanul Jézusra figyelőek, tehát normatívak is.

Ha a dinamikus alkotóelemek eszmeileg vagy a megvalósítás gyakorlatában nincsenek egymásra rendezve, ha tehát például a közösségnek vannak a célt hátráltató vagy egyenesen lehetetlenné tevő törvényei, akkor a közösségben rendetlenség van. De ez a rendetlenség a rend hiányaként jelentkezik. A közösség belepusztulna, ha nem tüntetné el ezt a rendetlenséget, ha elméletileg és gyakorlatilag nem állítaná helyre a rendet.

A tényleges egyházrend mindenkor függvénye az egyházat alkotó személyek látásának és életének, s ezért a tényleges egyházrend mindig és szükségképpen elmarad az egyházrend lehetséges optimumától. Az egyházat alkotó személyek látásának és életének jézusi metanoiája éppen ezért lehetővé teszi az egyházrend történeti alakulását a maga optima felé, amely azonos az emberek között lehetséges, megvalósítható szeretetnek rendjével. Mivel az emberiség növekedhet a szeretetben, és nem is kapott külön feladatot Istentől e növekedésnél, ezért az idők végezetéig adva van az egyház számára a lehetőség és a feladat, hogy a tagok egyre szentebbé válásának függvényében egyre tökéletesebbé tegye a maga egyházrendjét. Ez a feladat a történelemben olykor kényszerítően is jelentkezik. Ha sorvadásnak indul az egyház, ez a sorvadás olykor megkívánja a struktúrák átalakításáig menő orvoslást.

1.2. "Rend és jog"

Szenháromságrendről beszélhetek, de nem beszélhetek szenháromságjogról. Hadd idézzem a jeles jogfilozófust, Moór Gyulát:

"A jogfogalom meghatározására nézve a legfontosabb fogalmi elem a kényszeralkalmazással való fenyegetés. Ebben a jogi szankcióban találjuk meg azt a "differencia specifica"-t,

amelynek segítségével a jogot a társadalmi szabályozás egyéb módjaitól megkülönböztethetjük" /Bevezetés a jogfilozófiába, Bp. 1923. 187.lap/. A Szentháromságban csak szanktifikációval találkozunk, szankcióval nem. A Szentháromság közösségének a tagjai amikor véleményt formálnak egymásról, csak elismerésre számítanak és csak elismerést nyújthatnak egymásnak. Az Atya megkereszteléskor is, a színeváltozáskor is szeretett Fiának mondja Jézust, Akiben kedve telik, s Akit érdemesnek állít arra, hogy hallgassuk és hallgassunk Reá /Mt 3,17; 17,5 par; 2Pét 1,17/. A Fia is szentnek és igaznak állítja az Atyát /Jn 17,11.25/. A Fiú az Atya nevének a megdicsőülését óhajtja /Jn 12,28/, s a maga számára ezt kívánja az Atyától /Jn 17,1/. A Lélekről is az elismerés hangján szól a Fiú: Az Igazság Lelke elvezet majd titeket a teljes igazságra" /Jn 16,1/. A Lélek bennünk "Apácskának" magasztalja az Atyát /Gal 4,6; Róm 8,15/, mi pedig a Szentlélekben Úrnak mondjuk Jézust /1Kor 12,3/. A Szentháromság az elismerések, a szanktifikációk világa és nem a kényszer-alkalmazással fenyegetés és a fenyegetések megvalósításának a világa. Azért van ez így, mert semmi helye sincs az utóbbinak ott, ahol a közösség rendjét megőrzik. Ha ki-ki teljesíti a céltól meghatározott törvény alapján kialakuló funkciót, azaz szerepkörét, s ezzel biztosítja a közösség köztulajdonát, akkor nincs alap a szemrehányáshoz, még kevésbé a fenyegetés megvalósításához.

Következik mindebből, hogy bármely közösségnek van rendje, de nem minden közösségnek van joga. A köznyelv jognak szokta mondani még az emberi természetből fakadó igényeket is: pl. "jogom van dolgozni!"; továbbá ezen igények kielégülésének közösségi biztosítását is: "biztosítjuk a jogot a munkához". Ily értelemben a szentháromsági Személyeknek is joguk van szeretni, illetőleg a Szentháromság közössége biztosítja e közösség tagjai számára ennek a jognak a kielégülését. Nyilvánvaló, hogy ez utóbbi esetekben más értelemben használjuk a jog szót, mint fentebb. Amott e meghatározás így hangzik: a jog olyan társadalmi szabály, amely kikényszerítést is ismer. Emitt azonban másról van szó: a jog olyan igény, amely a közösség tagjainak mivoltából, természetéből szükségképpen következik, ill. a jog olyan magatartás, amely a közösség tagjai számára biztosít valamilyen igénykielégítést. Ez utóbbi két értelemben beszélhetünk jogról a Szentháromság világán belül is. Tanulmányomban azonban jognak csak a kikényszeríthető törvényt nevezem. A másik két esetben természetből fakadó hatalomról, igényről /a Szentháromság szeretethatalma, szeretetigénye/, ill. az igénykielégülés közösségi biztosításáról beszélek.

1.3. "Kiközösítést nem-ismerés"

A Szentháromság az Isten legsajátosabb értelemben vett országa. A Szentháromság az örök és teremtetlen Ország. Isten Országa semmilyen értelemben véve sem lehet meg a Szentháromság nélkül. Akár az időben-térben bontakozó Országról beszélünk, akár ennek az időn és téren túl véglegesült-véglegesülő változatáról szólunk, a Szentháromság ezekben is benne van. Nemcsak tulajdonosként van benne, mert nagyon felületesen érintjük a valóságot, ha csak annyit mondunk, hogy az Ország az Istené, a Szentháromságé. Az Ország közösségét ugyanis tagok, személyek alkotják, és ezek a személyek nem merő tulajdonai az Istennek, bár így is kifejezhetjük magunkat: az Ország népe az Istené. Többről van itt szó. Istent és az Ország tagjait ugyanis az egyházbanlevés viszonya kapcsolja egybe. Az ember Istenben élő, Istenben létező valaki, s az Isten is emberben élő, létező Valaki. Isten nemcsak a maga képére és hasonlatosságára teremtette az embert, hanem olyan bensőséges kapcsolatba lépett vele, amelyet éppen az egymásbanlevés állítmánya fejez ki szabatosan. Ennek az egymásbanlevésnek a hiánya - rontás. Az Országon belül ez a rontás elvileg nincs is, csak gyakorlatilag, mert az Ország éppen az a közösség, amely a rontás ellen dolgozik. Úgyis mondhatnók, hogy a teremtés természetes állapota ez a teremtettséget meghaladó

természetfelettségünk, az ti., hogy Istenben élünk és ő mibennünk. A véglegesült Ország, azaz a velünk kitágított Szentháromság már ismét gyakorlatilag sem ismer rontást. Az időben kibontakozó Ország viszont állandóan harcol e rontás megszüntetéséért. A magukat az Országhoz tartozóknak vallókban található rontás-mozzanatok ellen is harcol, és küzd azért is, hogy az Országba még nem tartozókban is megszűnjék ez a rontás... hogy az egész emberiség Orzággá alakulhasson.

Mivel ennyire létünk legmélyebb gyökeréig ér a Szentháromság, ezért az emberekből is álló Ország a maga létének gyökeréig menően függ a Szentháromságtól. Következik ebből, hogy az Isten Országáé ugyanúgy nem ismer jogot, ahogyan a Szentháromság sem. Ahogyan a Szentháromság rendje csak rend, de nem jog és nem jogrend, ugyanúgy az Isten Országának a rendje is csak rend és nem jog. Az Ország ugyanis nem ismer kényszeralkalmazással fenyegetést és kényszeralkalmazást. Ami a véglegesült Országot illeti, tételünknek a pokol létezése sem mond ellent, ha a pokol azok társaságának szociológiai megjelölése, akik szabadon nemet mondtak az Istennek, akik nem választották Isten Országát, s ily módon szabad választásuk folytán a Sátán közösségét, a Sátán Országát alkotják.

Ami pedig az időben kibontakozó Országot illeti, ennek a rendje sem lehet a fenti értelemben vett jogrend, ha a tagokban ugyanaz az Isten él, aki a Szentháromságot is alkotja. Nem lehet jogrend, ha a szeretet nem ismerheti sem a fenyegetőzést, sem annak beváltását. Kisközösségeinkben szerzett tapasztalataink egyértelműen meggyőztek arról, hogy ha a szeretet irányítja magatartásunkat, akkor nem lehet szó sem fenyegetésről, sem a fenyegetés tartalmának alkalmazásáról. Négy konkrét esetet fogok előadni ennek illusztrálására. Mind a négy eset a közösségből kiválással végződött. Nem a közösséggé formálódás kezdeti szakaszában sűrűn előforduló megneftapadás, megneftmaradás eseteiről van szó, hanem olyan testvérek kiválásáról, akik öntudatos, elkötelezett tagjaivá fejlődtek már bokrunknak, amikor kiváltak valamelyik közösségünkben, ill. a Bokorból. Az első esetben közösségi békéltetések után és ellenére X testvérünk nem jött el többé a találkozókra. A másik esetben Y testvérünkkel megállapodott a közösség, hogy egyelőre az látszik alkalmasnak, ha személyi feszültségkeltés miatt nem jön a találkozókra; a személyi feszültség normalizálódásával Y testvérünk visszatért a közösségbe. A harmadik esetben Z testvérünk megsértődött a magatartását kritikával illető közösségre, és kimaradt belőle. A negyedik esetben T testvérünk levélben közölte, hogy felesleges idegfeszültséggel járna számára a közösségben maradás. E négy eset közös vonása, hogy a közösség egyikükkel szemben sem alkalmazott semmiféle szankciót; sem világi, sem egyházi vonatkozásban. A megválás következtében nem lett kevesebb a fizetése, és nem tiltatott el a szentségek vételétől. Sem fenyegetés, sem büntetés nem szerepelt közösségből kiválásuk során. A közösség nem egy tagja kapcsolatban is maradt a tőlünk megváló testvérrel, nyitva hagyva számára ezzel is a közösségbe visszakerülés lehetőségét, és ez a négy eset egyikében közösségbe visszakerülést is eredményezett. Tehát nem került sor kiközösítésre sem társadalmi, sem egyházi, sem kisközösségi vonatkozásban. "Kiközösülés" történt, azaz testvérünk szabad akarattal vállalta, akarta a kisközösségen kívül kerülést. Ha nem tér vissza a kisközösségbe, ezt csak annak következtében nem teszi, hogy nem akar közösséget vállalni volt közösségbeli testvéreivel. Az elmenő tag tehát saját akaratából válik ki abból a közösségből, amelynek szeretetrendjével nem akar azonosulni, s visszatérhet abba bármikor, mihelyst azonosulni tud azzal. Nem merő elméletről van itt szó. Az élet maga dolgozta ki ezt az aktív kiközösítést nem ismerő gyakorlatot. A gyakorlatban ilyenek tapasztaltuk meg a szeretet rendjét - a közösségben kialakult szeretetrendet vállalni nem tudó, nem akaró testvér vonatkozásában.

Nem nehéz felismernünk a Lélek indítását ahhoz, hogy XXIII. János pápasága óta az egyházi vezetés minden jelenleg tőle telhetőt megtesz annak érdekében, hogy ne eszközöljön újabb kiközösítéseket, és hogy felszámolja a régiakat, akár a keleti keresztényeket, akár protestáns testvéreinket illetően.

1.4. "A szeretetrend feltétlen elemei"

Bármely konkrét szeretetrendnek vannak feltétlen és nem feltétlen elemei. A feltétlen elemeket azok a tudati és törekvésbeli tényezők alkotják, amelyek nélkül nem beszélhetünk jézusi szeretetközösségről. Négy ilyen feltétlen feltétel elemet ismertünk fel: jézusi, szeretet, közösség, autonóm. A szeretetrend tehát "autonóm, jézusi szeretet-közösségen" alapul.

1.4.1. "Jézusi"

Az első elem: jézusi. Annyit jelent ez, hogy elismerjük Jézust igazodási pontként. Elismerjük, hogy Jézus számunkra meghatározó módon képviseli Isten akaratát. Nem jelent ez konkrét trinitológiát, krisztológiát, vagy szótériológiát valamely megváltoztathatatlan dogma értelmében, de jelenti, hogy hiszünk abban, hogy van Isten, van Szentháromság, és hogy Jézus ebből a Szentháromságból való. A Honnan jött? /trinitológia/, a Miként jött? /krisztológia/ és a Miért jött? /szótériológia/ tekintetében különböző válasz-rendszerek lehetségesek, amelyek a századok folyamán alakultak-bontakoztak. Ma is így tesznek, s nyilvánvalóan a jövőben is alakulni-bontakozni fognak.

Nem alkothat jézusi közösséget az olyan szemlélet, amely tagadja Isten létét, ill., hogy Jézus az Isten világából érkezett. A közösség szeretetrendje nem Isten nélkül épül. Ugyanakkor a közösség nem dobja ki magából azokat a testvéreket sem, akik szeretni jönnek a közösségbe, bár a szeretet ontológiai alapjait illetően problémáik vannak: azaz hisznek a szeretetben, de bizonytalanok Isten létében, és ezért vagy ettől függetlenül Jézus Isten-voltában is. Azért jár el így e közösség, mert azt gondolja, hogy Isten számára kedvesebb az, aki kételkedik ugyan Benne, de szeret, mint az az ember, aki nem kételkedik ugyan Benne, de nem szeret. Nem teszi ezzel magát a közösség hívők és ateisták vegyes gyülekezetévé, szentháromságtagadóvá sem lesz, csak lehetőséget hagy a szeretetben, mint az élet vezérelvét elfogadók számára, hogy a közösség segítségével a fenti problémákban felzárkózzanak a közösség Istent és Szentháromságot valló tudatához.

1.4.2. "Szeretet"

A másik feltétlen elem: a szeretet. A szeretet mivoltának tudati látását jelenti ez a feltétel, valamint azt a törekvést, hogy életünket minden erőnkkel odaformáljuk ehhez a tudathoz. Ez a szeretet - negatív megfogalmazásban - kiváltságra nem törekvést jelent. Pozitív megfogalmazásban pedig azt jelenti, hogy az emberiség minden tagja számára biztosítani akarjuk azt, amit a magunk számára az emberi természetből fakadó igénynek /"jog"/ tekintünk. Ez az a gyökérmozzanat, amely pozitíve-negatív kibontja a szeretet egész tartalmát: a szolgálat vállalása és az uralkodás elutasítása, az adás vállalása és a vevés elutasítása, a békességteremtés vállalása és az erőalkalmazás elutasítása. Ezek nélkül nem szerethetem felebarátomat úgy, mint magamat. A főparancs áthúz minden kiváltságot, nem tűr semmiféle privilégiumot.

1.4.2.1. "A kisebbség tisztelete"

A kiváltságot nem ismerésnek van két igen jelentős következménye. Az egyiket már láttuk: kiközösítést nem ismerést. Nem biztos, hogy a többségnek van igaza. Nem biztos, hogy a közösség helyesen méri fel a kilógó tagnak a kilógását. Nem biztos, hogy a kilógó tag - "tékozló fiú". Az örök szövetség jézusi megújítása úgy jutott el csúcspontjára, hogy az örök szövetséget újítani nem akaró szövetségi főpap kiközösítést végzett! Ruháját szaggatva tett bizonyosságot arról, hogy a zsidóságból kilógó Jézus a legmagasabb fokon szövetségtörő: a szövetség Istenét káromolja. Ha Kaifás értette volna azt, amit e sorokkal képviselni szeretnék, akkor Gamáliel módjára viselkedett volna, s valami ilyesmi hangzott volna el a szájából: Testvér, nem tudunk követni. Számunkra idegen ez, amit mondasz. Nézz körül. Nem úgy látjuk a dolgokat, ahogyan te. Lehet, hogy egyszer majd úgy látjuk, de most nem. Jézus pedig megértette volna, hogy a szinodrium nem lehet az ő halászterülete. Kiközösült volna: kiközösítette volna önmagát a szinodriumból... a későbbi egymásratalálás esetleges reményével.

Történelmi tapasztalataink alapján a kiközösítés előbb-utóbb vérontással jár. A kiközösített személy kisebbségben van. A kiközösítő többség számára közelebb a kísértés, hogy elvegye a kiközösített személytől az életlehetőséget. Ha újat mondunk, azt szeretnők, ha elfogadnák azt. Ha nem fogadják el, azt szeretnők, hogy legalább ne bántsanak azért az újért, amely nekünk nagyon kedves. A kiközösítést nem ismerés megóv a próféta-gyilkolás veszedelmétől. Az újat és mást mondót tisztelettel nézni - ez az, amit adott esetben magunknak is kívánunk. "Ahogy tesztek, úgy fognak tenni nektek!" - így emlékezik I. Kelemen, Róma püspöke Jézus szavára /1Kor 13,2/. Ez az evangélium!

1.4.2.2. "Valós tekintély"

A kiváltságot nem ismerés másik jelentős következménye - a mesterséges tekintély elutasítása. Jézus azért tekintély számunkra, mert elismerjük benne a szeretetet, mert nem vádoljuk a bűnről. Isten Országában mindenkinek annyi a tekintélye, amennyire szeretni tud. A Sátán Országában az a tekintély, akinek a legnagyobb a kikényszeríthető hatalma. Jézusnak ebből a hatalomból nincsen semmije.

Hogy kinek van nagyobb szeretete, ezt senki más nem mondhatja meg, mint azok, akik ezt a szeretetet tapasztalják. Így ismerjük fel az Ország valós tekintélyét.

Minden ország felbomlik, önmagában meghasonlik, amely mesterséges tekintélyre épül. A Sátán Orzága felbomlanék, ha a Sátán Országában az volna a tekintély, aki jobban tud szeretni. Az Isten Orzága is felbomlik azoknak a körében, akiknél nem az a személy a tekintély, aki jobban tud szeretni. Valós tehát annak a tekintélye, aki jobban teljesíti a közösség törvényét. Ennek megfelelően mesterséges annak a tekintélye, aki vezetni akarja azt, aki a közösség törvényét jobban teljesíti, mint ő. Nem vezetheti! Csak uralkodhat rajta. A Sátán Országában valós tekintély az, akinek erősebbek a kényszerítő fegyverei. Éppen ezért a Sátán Országában a vezetés - éppen az uralkodás. Isten Országában a vezetés sohasem uralkodás, mert a szeretet nem ismer uralkodást. Az Ország csak a "kedveskedést /chrestenó/ ismeri el értéknek. "Kedveskedjétek és nektek is kedveskedni fognak" /1Kor 13,2/! Csak az a valóságos tekintély, aki kedvesebb tud lenni - a kedveskedésben részesülők ítélete szerint.

A valós tekintély mindig a rátermettebb - a tekintély-érvényesülés helyét jelentő közösség tagjainak az ítélete szerint.

1.4.3. "Közösség"

A harmadik feltétlen elem - a közösség. Ez annyit jelent, hogy azok, akik a szeretetrendhez tartoznak, közösségben akarnak lenni minden emberrel. Nemcsak a szeretet ontológiai alapjainak /Isten, Jézus/ és a fenti szeretet-fogalomnak az elfogadását jelenti ez, hanem azt is, hogy az emberiség egyetemes szeretet-rendjének kialakulása érdekében elvállaljuk a család és a munkaviszony közösségein túlmenően azt a konkrét, személytől személyig érő kisközösséget is, amelyben kifejezett célként jelentkezik az emberiség egyesítése a szeretetben.

1.4.3.1. "Közösségvállalás a közösségekkel"

Ez a cél magában foglalja a konkrét kisközösség vállalásán túl azt is, hogy a konkrét közösség vezetője más közösségvezetőkkel együtt e közösségeket integráló közösséget alkot, hogy az ilyen integráló közösségek vezetőinek többszörös és további integrálódása folytán létrejöhessen az a végső közösség is, amely már integrál minden olyan embert, aki az emberiségnek szeretetben egységesülését tartja élete vezértörekvésének.

1.4.3.2. "Közösségvállalás a Péter-utóddal"

Mivel ez a végső integráló közösség is közösség, s ha közösség, akkor van vezetője is, ezért a harmadik feltétlen elem magába foglalja a Péter-tiszt elfogadását is. Ez az elfogadás egyet jelent a közösségek integrálódásához szükséges /alulról felfelé irányuló és felülről lefelé irányuló/ információlánc töretlen megvalósulásával is.

1.4.3.3. "Közösség Istennel"

Az egyházi közösség nemcsak emberek közössége, hanem ember és Isten közössége is. A közösség tagjai belemerítendőek Istenbe, a közösség tagjaiba bele kell kerülnie, benne kell maradnia Istennek, és kapcsolatmegszakadás esetén az istenkapcsolatnak helyre kell állnia. Ezért a közösség liturgikus közösség is, amely nincs a fentieket valósító szentségek és a fentieket kifejező liturgia nélkül. A közösségnek bele kell kapcsolódnia az isteni szeretetbe, az imába, szentségekbe, egyáltalán a liturgiába, mint a közösséget tápláló forrásokba.

1.4.4. "Autonóm"

A szeretetrend konkrét közösségek közösségi életében realizálódik. E konkrét közösségek szeretetrendjei természetesen ezer és ezer sajátos szint öltenek. A szeretet mivoltából folyóan ezek a közösségek autonómok. Sem a közösséget alkotó egyedeknek, sem magának a közösségnek nem parancsolható meg, hogy miként szeressenek. Az ágostoni "Szeress - és tégy, amit akarsz!" tétel második fele a szeretet szükségképpen megnyilvánulási módja. Ebből következően az autonómia azt is jelenti, hogy a közösségek tagjai a maguk közösségi életében kibontják a szeretetrend nem feltétlen elemeit is. Azokat az elemeket, amelyek egy konkrét közösségnek csak egy adott pillanatban szükségképpen elemei. Ezek az elemek nemcsak közösségenként különbözők, hanem egyetlen közösség életén belül is változók. Mindez annyit is jelent, hogy a közösségek a "jézusi" feltétlen elemet "sajátos" trinitológiával, krisztológiával, szótériológiával, spiritualitással, apostolkodással, karitással élik meg, mint pl. az indiai Teréz anya, a Foucoud-testvérek-nővérek módján, vagy a tanítványszerzés-nevelés azon módján, ahogyan például bokrunkban kialakult és tovább alakult stb.

A keresztény koktél közösségenként más és más, mert az imádság, a karitatív szolgálat és az ige-szolgálat erényei különbözőek nemcsak a különféle bokrokban, hanem még az egyetlen bokorhoz tartozó közösségekben is. Ezért aztán az egyes közösségek ezeket a nem feltétlen elemeket a maguk közösségére jellemző sajátos illemszabályokban bontják, pontosítják a maguk számára, s ezek természetesen közösségenként igen különbözőek lehetnek. Imádság, ige, karitás vonatkozásában egyaránt. Sőt, az idő tengelyén fejlődő-alakuló egyetlen konkrét közösség is változtathat a maga profilján: a korábnál nagyobb, ill. kisebb hangsúlyt adhat a maga keresztény koktélja egyik vagy másik elemének.

Mivel az imádság is, a szeretetszolgálat is, az ige-szolgálat is ezer és ezer féle lehet, ezért a szeretet fogalmából szükségképpen következik a pluralitás. Ha én igénylem magamnak, hogy mindezekben a bennem lévő Lélek hangjára hallgathassak, mert csak ezt tudom igazán csinálni, amivel lelkem legbelsejével azonosulni tudok, akkor ezt a másik ember a másik közösség esetében is természetesen és általam tiszteletben tartandó igénynek /"jog"/-nak kell tekintenem.

1.5. "Alternatív egyházrend"

Jézus Krisztus egyházának története azt mutatja, hogy a történet eddig lefolyt szakasza nemcsak a feltétlen feltételeket kívánta meg az egyházba tartozás feltételeként, hanem az azon túlmenőket is. Krisztológiai nézetkülönbségek következtében megszakadt a felfelé és lefelé menő információ-lánc pl. a monofiziták, a monotheléták, stb. és a Péter-utód között. A Péter-tiszt értelmezése körüli viták folytán megszakadt ez a lánc Kelet patriárchája /a keleti keresztények/ és a Péter-utód /nyugati keresztények/ között, s a közel ezeréves szakadás minapi ünnepélyes érvénytelenítése még távolról sem jelenti az információ-lánc teljes helyreállítását. Luthernek az egyházat eredeti szépségére visszaalakítani /reformálni/ akaró szubjektív jószándékainak római megrostálása folytán létrejött a nyugati kereszténység több száz részre szakadása. Az ily módon keletiekre, nyugatiakra, protestánsokra szétszakadt kereszténység e különélés folytán alternatív egyházrendeket dolgozott ki. Amíg az egység feltétlen feltételének tekintjük az alternatív egyházrendek megszűnését, addig nyilvánvalóan nem lehet szó az egység, a felfelé és lefelé menő információ-lánc, valamint az ennek nyomában kialakulható nagyobb látásbeli és akcióbeli egység helyreállításáról. Amíg egyetlen egyházrend a feltétele a római egyház egységének, azaz amíg egy egyházrend a maga minden elemét feltétlen elemnek tekinti, addig fenyeget annak a veszedelme, hogy a római egyház jelen egysége újabb szakadásokat szenved.

A fentiekben megrajzolt feltétlen feltételek olyanoknak látszanak számomra, amelyek Jézus egyházának identitását elegendően biztosítják. Ezért mindez a különbözőség, ami a feltétlen elemeken túl a közösségek autonómiájának a függvénye, tehát nem feltétlen elemek folytán adódó különbözőség, nem teszi lehetetlenné, hogy egység, információ-lánc, látás és cselekvésbeli közösség jöhessen létre akár a római egyházon belül, akár a római és a többi egyház között. Úgy gondolom, hogy a feltétlen feltételeknél többet kívánni meg bármely közösségtől, ellentétben van a jézusi szándékkal. Dogmatikai kérdésekben egy a misztériumokat leírni akaró teológiai iskola, morális kérdésekben egy a szeretet-elven túlmenő legalista pontosítás, istentiszteleti dolgokban egy kialakult hagyomány - nyilvánvalóan nem rakható reá kötelezőként egy más teológiai iskola, egy más jellegűen pontosító morális válaszrendszer, egy más liturgiai hagyomány képviselőire. Magával a szeretettel ellenkeznek, ha testvéreimtől megtagadnám annak a lehetőségét, hogy ragaszkodjanak ahhoz, amit igaznak, célravezetőnek, lelküket Istenhez-emelőnek élik meg. A Péter-tisztet a különböző egyházak a szeretet elv alapján csak olyannak képesek elfogadni,

amely a Jézustól hozott - s a fentiekben kifejtett, tehát különféle autonómiákat tiszteletben tartó - szeretet alapján áll.

1.6. "Gondolkodási szabadság"

Az alternatív egyházrendek létrejötte a múltban egyet jelentett a keresztény egység újabb és újabb szakadásával. Amíg a római egyház nem él alternatív egyházrendekben, addig a nem római egyházaknak a Péter-tiszt jegyében egyesülésérő biztosan nem lehet szó, hiszen az elszakadt testvéreknek semmiféle szándékuk nincs a maguk külön hagyományának a feladására.

Hogyan jöhet létre a római egyházon belül az az alternatív egyházrend és az ezeket egybefogó Péter-tiszt gyakorlás, amelyben az elszakadt testvérek a maguk hagyományának feladása nélkül megtalálhatnák a helyüket? Biztosan nem az alternatív egyházrendek "önkényes" létrehozásának az útján. Ha önkényesen jönnek létre ezek az alternatív egyházrendek, akkor a ma még nem alternatív egyházrendekben gondolkodó római egyház egysége kerül veszélybe. Ha ugyanis a jelenlegi Péter-tisztgyakorlás által meghatározott egyházrendet áthágom, hiába mondom magamat a római egyház tagjának, csak idő kérdése, hogy ebből kipenderüljek. Luther a római egyházat akarta reformálni és nem elszakadt lutheránus egyházat akart létrehozni, mégis kiközösítetté lett.

Ha a fentiek igazak, akkor nem az önkény útját kell járnunk. Tudati erjesztő munkát kell végeznünk az alternatív rendeket megengedő római egyházrend létrejötte érdekében, de alternatív gyakorlatot csak olyan vonatkozásokban engedhetünk meg magunknak, amelyeket a jelen egyházrend /lényegében az Egyházi jogi Törvénykönyv/, ill. az ennél már jóval rugalmasabb egyházrendgyakorlat /v.ö. joggyakorlat/ nem tekint kiközösítéssel sújtandónak. A II. Vatikáni Zsinat óta és szellemében az alternatív gyakorlatok eszmei megalapozásának és valósításának bizonyos kapui megnyíltak. A valósítás szempontjából bezárva maradt kapuk eszmei nyitogatásáért nem jár kiközösítés, s a be nem zárt kapukon bátor ki-bejárásért szintén nem jár kiközösítés. Így aztán elképzelhetetlennek gondolom, hogy dolgozatom gondolataiért ma kiközösítés járna. Ha a Klérus Kongregáció állásfoglalása alapján a KIO tartalmi 1980-ban semmiben sem ellenkeznek az egyház tanításával, akkor ez a tény számomra annyit jelent, hogy a római egyházban a Zsinattól szorgalmazott gondolkodási szabadság valósággá lett. Tizenöt esztendővel korábban, amikor elkezdtem írni e munkát, még nemegyszer éreztem, hogy egyházzal szempontjából is /nemcsak egy ateista és totalitárius államhatalom/ borotvaélen járok. Ma a római egyházban szabadon lehet gondolkodnom arról, hogy milyen is legyen a jövőben a római egyháznak a mainál evangéliumibb, jézusibb egyházrendje. Ezt a szabad gondolkodást veszi igénybe a jelen dolgozat. Azonosodik tehát az egyházfegyelemmel. Nem hágja át a jelenlegi egyházrendet, de gondolkodik azon, hogy milyenre kellene lecserélni a jelenlegi egyházrendet.

2. A jelen egyházrend papfogalma

Az 1974-ben írt "szociológiai tanulmány" /lásd: Bevezetés/ mérlegre tette az egyház jelen rendjét - az egyház közösségét alkotó hat dinamikus elem mindegyike szempontjából. Ezúttal tehát nem vizsgálom a jelen egyházrend tényleges "célkitűzését"/1/, legáltalánosabb értelemben vett "törvényét"/2/, azaz szeretetfogalmát, összes lehetséges "funkcióit"/3/ sem vizsgálom. Lemondok a "szerepkörök"/4/, "szankcionálási" módok/5/, a "köztulajdon"/6/ felhasználásának a vizsgálatáról is. Egyedül a vezetési funkcióra irányítom figyelmemet.

Kizárólag arra a tényre koncentrálok, hogy a jelen egyházrend Isten népét két csoportra osztja: egy, a vezetésért felelős papi népre és egy a vezetésből teljesen kizárt nem papi népre. Más szóval: klérusra és laikusokra. Figyeljünk az elnevezés abszurditására: az egyházat az Isten népe /=laos thou theou/ alkotja a Zsinat tanítása szerint, s ebben az elnevezésben a laikusok /1/ az egyháznak a vezetésből kizárt tagjait jelölik. A két csoportra osztás tényét talán még abszurdabb módon juttatja kifejezésre egy másik elnevezés: az egyház egyháziakból és világiakból áll. Ha ezt az elnevezést az Újszövetség görög nyelvére fordítom - hai ek tés ekklesia kei hi ek tou kosmou - akkor még nyilvánvalóbb e kifejezés teljes abszurditása, mert a világiak /= a világból valók/ a Sátán Országába tartozókat jelentenék. Fokozza az abszurditást a harmadik megnevezés: az egyház papokból és hívekből áll. A hívek = a hívők /hoi pisteuotes/! A papok nem hívők?

A kifejezések abszurditása mögött valós abszurditás húzódik meg. "A papok egyháza" - ez a tény húzódik meg az abszurd megnevezés mögött. Általában papokra gondolunk, amikor az egyházat emlegetik. Még VI. Pál is elmondotta egy kihallgatás alkalmával az őt megkereső elkötelezett holland katolikus civilek /!/ számára...biztosításként: "az egyház szeretettel nézi törekvéseiket". Mondják a holland katolikusoknak nagyon kellett fegyelmezniök magukat, amikor meghallották ezt a mondatot, amely szintén tükrözte az említett abszurd tény. Ennek az abszurditásnak megvan a maga világi megfelelője. Az osztálytársadalmakban az uralkodó réteg tudattalanul és tudatosan összetéveszti magát a társadalommal. Az osztálytársadalom megváltatlan világ. Az egyház nem lehet az. Ha az egyház - mint minden rendezett közösség-hálózat szükségképpen - két csoportból áll, akkor ezt a két csoportot csak így nevezhetjük meg: a közösség vezetői és a közösség tagjai.

2.1. "Közösségteremtők és szentélyszolgák"

A jelenlegi egyházrendet döntően meghatározza tehát az a szemlélet, amely Isten népét főtisztelendő papokra és kedves hívekre bontja. Hogy Isten ajándékai és az ezekkel együttműködésünk a Krisztusnak elkötelezettség szempontjából különbözőségeket teremt az Isten népén belül, ez a dolog természetéből következik. Mivel azonban Jézus nem tett elvi különbséget ember és ember között, hanem kivétel nélkül mindenkit tanítvánnyá akart tenni egyházában, ezért a jézusi ügy természetéből következik az alábbi hármas alternatíva:

1. Isten népén belül nem beszélünk papokról.
2. Isten népén belül mindenkit papnak tekintünk.
3. Csak egészen speciális, és pontosan meghatározandó jézusi értelemben beszélünk papokról és nem papokról.

2.1.1. "Senki sem pap"

Isten népén belül nem beszélhetünk csak valakiknek a papságáról olyan értelemben, hogy a többiektől elvileg megtagadjuk a jézusi szerepkör folytatásának teljességét, amelyet közösségteremtésnek és e közösségnek szeretet-igével, szeretet-szentségekkel tápláló vezetésének mondok. Isten népe papi nép a maga egészében, mert kivétel nélkül minden tagja arra van meghíva Istentől, hogy a fenti közösségteremtő munkában lelki és - ha a Sátán úgy akarja - legvalóságosabb testi értelemben is áldozatot mutasson be; azaz áldozattá legyen kereszten, oroszlánok torkában, börtönben senyvedés vagy bármilyen más szorongattatás és üldöztetés formájában. Szembekerülnénk Jézus szándékaival, ha az ószövetségi vagy egyéb vallások papfogalmától meghatározottan Jézus szövetségén belül a papot valamiféle szentélyszolgának tekintenők, akinek közreműködése nélkül a nem-szentélyszolgák, a profán,

a világi emberek nem tudnak teljes értékű kapcsolatba kerülni az "istenséggel". Isten jézusi népe ily értelemben nem ismerhet papot, mert Isten népének kivétel nélkül minden tagja arra kapott meghívást, hogy minél teljesebb módon utánozza-kövesse őt, hogy életművével Isten ereje minél nagyobb mértékben alakítsa át Evilág Fejedelmének Országát az Isten Országává, mégpedig éppen azokkal az eszközökkel, amelyeket Jézus a maga kisközösségének átadott. Ha a Tizenkettőt olyan jellegű, szerepkörű embereknek tekintenők, hogy kapott szerepkörük nem minden tanítványuké, akkor adva volna Isten népének elvi kettébontása. Jézus azonban a maga tanítvány-fogalmán belül nem dolgozott a teljes értékű és a nem teljes értékű tanítványok két csoportjának felállításával és megkülönböztetésével. Nemcsak a Tizenkettő hanem mindenki feladata, hogy hűséges és okos sáfár legyen az Úr házanépe felett /Lk 12,41 kk/, hiszen ennek a háznépnek kell tanítvánnyá tennie az emberiséget, minden nemzetét a föld határáig menően /Mt 28,19/.

2.1.2. "Mindenkik pap"

Ha minden keresztényt úgy tekintünk, mint akinek közösséget kell teremtenie Isten Országán belül, s e feladat szolgálatában ugyanúgy nem szabad semmi árat sem sokallania, ahogyan Jézus sem sokallott semmit a Maga közösségének megszületéséért-neveléséért, akkor - ha a közösségvezetőket papoknak akarnók nevezni, mindenkinek a papságáról kellene beszélnünk. Ez esetben azonban papon nem szentélyszolgát, hanem egyszerűen Jézuskövető embert értenénk. Olyan valakit, aki a jézusi feladat szolgálatába állítja életét; olyat, aki nyitott, készséges arra, hogy hűségét e szolgálatban akár élete odaadásával is, azaz önmagát védtelenül odahelyezve a gyűlölet erőinek, megpecsételje. Ha az első keresztény nemzedékek Isten népének tagjait szenteknek mondták, akkor ennek a szentségnek a tartalmát - s a jelen összefüggésben belül - éppen abban kell megjelölnünk, hogy Isten népének az odaadottsága, életszentsége közösségteremtésben realizálódik. Ha a szeretet szükségképpen közösségteremtő erő, akkor a csak szeretetből megszülethető jézusi életszentségnek szükségképpen megnyilvánulása a közösségteremtés.

2.1.3. "Csak valakik papok"

Papról és nem papról Jézus újszövetségi népén belül csak abban az értelemben beszélhetünk, hogy az egyetemes jézusi papi hivatás különböző megvalósítási fokaira eljutottak között valahol határt húzunk. Például ezt mondjuk: az, aki már közösséget vezet /vö. már "szül?"/, az pap; de aki még csak tagja egy közösségnek, de nem teremtett még maga is közösséget /vö. még csak "gyermek"/, az még nem pap. A határt meghúzhatjuk másutt is: aki már olyan testvéreknek közösségi vezetője /vö. már "nagyszülő"/, akik már maguk is teremtettek közösséget, azt már papnak nevezzük; de aki még nem jutott el ide, azt még nem nevezzük papnak.

Akármilyen tartalmat is adunk a "pap" szónak, mindig tisztán és világosan kell látnunk, hogy Isten népe elvileg nem ismer magán belül két kategóriát. Isten népének minden tagja minden korlátozás nélkül van meghíva arra, hogy ereje szerint valósítsa a jézusi szándékot: szeretetben egyé tenni az emberiséget. A valósításban lehet és van is különbség közöttünk, de a jézusi meghívásban nincs különbség. Akárminő is a nemünk, családi állapotunk, tanult szakmánk, foglalkozásunk - "a hivatásunk mindannyiunknak ugyanaz." A jézusi örökség szolgálata, azaz a minden nemzetet tanítvánnyá tevés a Jézustól ránk hagyott összes eszközök segítségével - ez mindannyiunknak - hittal és az azt követő keresztséggel kapott és minden behatárolás nélküli feladatunk.

2.2. "A jelen papfogalom lényegi vonásai"

Hogy a fentebb elmondottakat mennyire támogatja és mennyiben nem támogatja a II. Vatikáni Zsinat, annak megítélését - a zsinati szövegek hosszas elemzése helyett - az olvasóra bízom. Magam úgy gondolom, hogy a Zsinat egyfelől utat nyit a fentiekben vázolt szemléletnek, másfelől rögzíti Isten népének két részre osztottságát, amely a jelenlegi egyházrend alapját képezi. A Zsinat tehát úgy készíti a holnapot, hogy nem akarja megingatni a ma egyházrendjének alapjait. Magam is abból indulok ki, hogy amíg nincs érvényben egy új egyházrend, addig a régiek kell érvényben lennie. Csakhogy míg a Zsinat nem csupán ablakokat és kilátásokat nyit egy holnapi egyházrendre, hanem egyúttal a jelenlegit is védi és igazolja is, addig jelen tanulmányom - nem zsinati okmány lévén, hanem a holnapot készíteni akaró írás - csak a holnapi egyházrendet akarja igazolni, és ez szükségképpen annyit jelent, hogy a jelenlegi egyházrendet és annak elvi alapjait kérdésessé óhajtja tenni. Ismétlem, nem a jelenlegi egyházrenddel szemben tanúsítandó elégedetlenség szándékával járok el így, hanem az mozzgat, hogy nyilvánvalóvá tegyek olyan "hitigazságokat", olyan Jézusból folyó megfontolásokat, amelyek alapjául szolgálhatnak majd annak, hogy a mindenkor illetékesek a Zsinaton túlmenő lépéseket is tehessenek egy a jézusi célkitűzéseket intenzívebben szolgálni tudó egyházrend megteremtésének érdekében.

A jelen egyházrend pap-fogalmának legjellemzőbb jegyeit szeretném most vizsgálat és kritika alá vonni.

2.2.1. "A pap - nőtlen férfi"

Az első ilyen vonás, hogy a pap - nőtlen férfi. Ha igaz az, hogy az Újszövetség papfogalma nem lehet más, mint "jézusi szeretetközösséget teremt?" akkor nyilvánvaló, hogy a jelen papfogalom eme vonása diszkriminatív és ugyanekkor kontraszelektív is. Diszkriminatív, mert a jézusi közösségteremtés Jézustól rendelt eszközeinek egyikét, ti. a szentségeket nem szolgáltathatja ki a jézusi nép döntő többsége. Eleve ki van zárva, elvileg nem jöhet szóba az emberiség döntő többsége, hiszen az emberiség felét nők alkotják, s a másik felének felnőtt többségét pedig házas férfiak alkotják. Hogyan tudja igazolni magát ez a tényállás az evangélium színe előtt, amelynek kihagyhatatlan eleme, hogy Krisztusban megszűnt minden hátrányos diszkrimináció ... hogy Krisztusban nincs többé férfi és nő, nincs többé családos és magányos, hanem csak szőlővesszők vannak, akik létazonosságban vannak a Tővel!

Nyilvánvaló, hogy ez a diszkrimináció nemcsak hátrányos megkülönböztetés, hanem az Ország érdekeit messzemenően sértő kontraszelekció is, tehát a rendelkezésre álló erők önmagukon végrehajtott kevesbítése, hatálytalanítása. Isten népének 999 ezreléke úgy van alárendelve a nőtlen férfiak egy ezrelékének, hogy az egyház a maga népének döntő többségét csak az egy ezrelék közbejöttét igénylő segédmunkákra tudja hasznosítani. A jelen egyházrenden belül a pappá levésnek ez a feltétele annyit jelent, hogy a nagyobb felelősséget kívánó irányítás-vezetés elvileg csak erre a töredékre bízható reá, jóllehet a józan ész is, hitünk is egyértelműen látja, hogy Isten a maga ajándékait bőségesen adja nőknek is, családos állapotúaknak is.

Igaz, Jézus nőtlen férfi volt. Az is igaz, hogy Jézus férfi-tanítványokat tett a maga kisközössége tagjaivá. De az is igaz, hogy nők is "követték" őt, s a férfiaktól nem kívánt nőtleniséget. Amikor a jelen egyházrend a szüzesség Jézustól is valósított életállapotát, valamint a férfi nemhez tartozást összekapcsolja a közösségvezetői funkció betöltésével, akkor úgy magasít meg egy nembeli és állapotbeli alternatívát, hogy az emberiség döntő többségét kizárja a tanítványi feladat teljes értékű valósításából. Ez az evangéliumból levezethetetlen szűkítés igen súlyos

gondot jelent az egyház számára még a jelenleg érvényben levő egyházrenden belül is, amely nem kívánja meg Isten népétől, hogy egy valóságos közösségnek funkciókat teljesítő tagja legyen, hanem megelégszik azzal, hogy beletartozzék egy plébánia csupán szolgáltatásokat elfogadó "közösségébe". Még a jelen helyzetben is 125.000 egyházközség él helybenlakó pap nélkül. E diszkriminatív megszorítás kontraszelekciós hatása még nagyobb egy olyan egyházrend esetén, amely Isten népétől elvárja, hogy szolgáltatásokat elfogadó passzív tagokból, tehát "közönségből" - aktív felelősséget vállaló "közösséggé" alakuljon át. Ha a jelen egyházrenden belül megvalósulna a kisközösség, tehát az, ami az Evangélii Nuntiandi szerint jelenleg még "az Egyház reménye", akkor nem 125.000 egyházközség, hanem csaknem 100 millió kisközösség élne teljesértékű közösségvezetők nélkül, mivel teljes értékű közösségvezetők a jelen egyházrendben kizárólag csak nőtlen férfiak lehetnek.

2.2.2. "Teológia a tanult szakmája"

A jelen egyházrend papképének második vonása abban áll, hogy teológia a tanult szakmája. Azaz pap, közösségvezető csak az lehet, aki a papnevelő intézetek teológiai főiskoláját elvégezte. Ki tagadhatná, hogy a jézusi célkitűzés szempontjából az elméleti jártasság nagyjelentőségű? Mégis meggondolandó, hogy lehet-e a jézusi közösségvezetést egy teológiai főiskola elvégzésének feltételétől függővé tenni. A közösségteremtés ugyanis olyan szeretet-ismeretek gyakorlati alkalmazásán fordul, amely alkalmazás egyfelől lehetséges teológiai főiskola elvégzése nélkül, s amely másfelől nincs feltétlenül biztosítva azzal, hogy valaki elvégzi a teológiai főiskolát. Kádár egri érsek mondta nekem 1979 szeptemberében, hogy 600 papja közül legföljebb 30-40 volna alkalmas kisközösség vezetésére. A többi nyilvánvalóan alkalmasnak tekintette az egyházközségi üzem fenntartására. De ez a fenntartó munka még nem jelent feltétlenül közösségvezetést, hanem pusztán egy olyan jellegű szolgáltatást-lebonyolítást, amely jóval kisebb kvalitásokat kíván meg, mint a kihalászás folytán létrejövő közösségteremtés és az így nyert testvéreket megőrző és a jézusi hivatásra felnevelő munka. A mai egyházrend második pap-vonása - a maga gondolati rendjén belül - azért indokolt, mert feltételez Isten népén belül egy alapvető kétféleséget: a klerikális hozzáértőt és a laikus hozzá-nem-értőt. Az irányítót és az engedelmességet. Az aktívát és a passzívát. Feltételez valamit, ami eleve nagyon nehézvé teszi az Ország megvalósulását. Mennyit szenvednek buzgó papok a "hívek" mozdíthatatlanságától! És mennyit szenvednek a nagykorúvá lenni akaró "hívók", ha mozdulni akarnak, és eközben hozzá-nem-értőknek, kiskorúaknak tekintik őket, akármennyire is rátermettek egy adott esetben. A múlt század második felében a katolikus autonómia ügyének tárgyalásai során még Deák Ferenc, "a haza bölcse" is felpanaszolta, hogy kiskorúként és hozzá nem értőként kezelték még őt is olyan püspökök, akiknek nevét jelentéktelenségük miatt ma már csak a történészek ismerik. Jelen látásunk Deák Ferenc akkori szándékait szinte teljes mértékben igazolja. De a jelen egyházrend imént említett gondolati rendje még egy Deák Ferencet is eleve hozzá nem értőnek tudott csak minősíteni.

A közösségvezetés Isten Országában alapvetően nem teológiai végzettséget kíván, hanem közösséget teremtő erejű szeretetet. Elvégezheti valaki a teológiát, de nem biztos, hogy fog tudni szeretni olyan intenzitással, hogy abból közösség szülessék. Ugyanakkor lehetséges, hogy valaki nem végez teológiát, hanem más a szakmája, de gyakorlatban igazolja, hogy tud szeretni és így tud közösséget teremteni. Az Isten Országát építés nem szakma. A szeretnitudás nincs szakmához kötve. Egy vasesztergályos lehet sikeresebb benne, mint egy teológiai tanár, ahogyan egy sokgyermekes anya is lehet sikeresebb benne, mint egy nőtlen férfi.

Nem arról van szó, hogy a teológiai végzettség felesleges. De arról igen is szó van, hogy a teológiai végzettség önmagában nem biztosít rátermettséget Isten népének egybegyűjtésére.

Lehet, hogy a végzettség birtokában alkalmas vagyok a feladatra. Lehet, hogy a végzettség birtokában sem vagyok alkalmas erre a feladatra. Lehet, hogy valaki e végzettség nélkül is alkalmas, s hogy még alkalmasabbá legyen, már mint bevált közösségvezető elvégez egy teológiai főiskolát is, bár tanult szakmája - villamosmérnök vagy vasesztergályos.

A jelen egyházrendszerben e tekintetben az a baj, hogy a teológiai végzettség privilegizál a közösségvezetésre, s ennek a végzettségnek a hiánya - a legalsóbb szervezeti szinttől eltekintve, de a szentségkiszolgáltatás eszközétől még ott is megfosztva - kizár belőle. Az élet tapasztalati rendje viszont azt mutatja, hogy míg 600 teológiát végzett papból 40 alkalmas a közösségvezetésre, igen sok más végzettségű személy nagyon is alkalmas rá. Nem a férfinemhez tartozás, nem a nőtlen családi állapot és nem a teológiai végzettség dönti el, hogy tudok-e halászni, közösséget szülni és vezetni, hanem az a rátermettség, amelynek alapjait a bennünket megteremtő Isten nem kötötte sem nemhez, sem életállapothoz, sem teológiai végzettséghez.

2.2.3. "A papnak a papság a munkaviszonya"

A jelen egyházrendszer papképének harmadik vonása, hogy a papnak az a munkaviszonya, hogy pap; s ha közösséget is tud teremteni, akkor az is, hogy közösségvezető. Abból él meg, hogy az evangéliumot szolgálja. Aligha állapítható meg pontosan, hogy mennyiben tartották el Jézust az evangélium hirdetéséért. Kétségtelennek látszik, hogy nem fizetett a vacsoráért sem Simon farizeusnak, sem barátjának, Lázárnak. Az is nagyon biztosnak látszik, hogy a Tizenkettőtől, az általa szolgált közösségnek a tagjaitól nem kapott tanításáért fizetést. Bár voltak, akik vállalkozását anyagilag támogatták, pl. a csapat két tagjának az anyja /Szalóme/. Aztán rendre Kafarnaum körül köröztek, ahová vissza-visszatérve halászhattak a tengerből. Mennyi folyt be kasszájukba ilymódon munkából, mennyi az adományokból, ez aligha dönthető el. Hogy a tanítványok később mennyire adták fel szakmájukat, s mennyire látta el őket a hívő közösség, ez nem világos. Ószövetségi analógiák alapján Pál úgy gondolja, hogy az evangéliumot hirdető személyt el kell tartaniuk azoknak, akiknek ezt hirdetik /1Kor 9,14/. Ugyanakkor ő maga nem óhajtott élni ezzel az apostoli "joggal", mert úgy látta, hogy ez akadályozná a munkáját /1Kor 9,15-18/. Elméletét meghatározták az ószövetségi analógiák /1Kor 9,7-13/, s ezektől meghatározottan úgy gondolta, hogy Jézus is elismerte és parancsba tette ezt a jogot /1Kor 9,14/. Gyakorlatában azonban messzemenően igazodott a jézusi szóhoz: "Ingyen kaptátok, ingyen adjátok!" /Mt 10,8/, amely alighanem teljes harmóniában volt szavainak folytatásával: "ne legyen aranyatok, ezüstötök se,... méltó ugyanis a munkás a maga táplálékára... ugyanabban a házban maradjatok, és azt egyétek és igyátok, amit adnak... ha bementek egy városba és befogadnak titeket, azt egyétek, amit elétek tesznek" /Mt 10,10; Lk 10,7-8/.

"Körülbelül az 5. század óta a püspökök, papok és diakónusok különleges helyet foglalnak el a társadalomban. Ez elsősorban abban nyilvánul meg, hogy általában világi hívatást nem választanak, hanem egyedül a vallásért és a vallásból élnek, a társadalom pedig ezt a legtöbb országban természetesnek tartja... Bár Krisztus az apostolokat elhívta eddigi foglalkozásuktól, hogy egészen az evangélium terjesztésének élhessenek, mégsem mondható krisztusi eredetűnek, krisztusi akaratnak, hogy a papság különleges társadalmi helyzetet élvezzen. Hiszen Szent Pál esetében sem volt ez így. A különleges helyzet tisztán történelmi képződménynek kell tartanunk" /dr. Előd István, Egyháztan – Otj. 109.lap/. És mi volt a helyzet az 5. század előtti időkben? Akármilyen is volt a helyzet, a történelmi tényállás a mi kérdésünkben nem lehet perdöntő; nem, mert a Lélek vezetése alatt álló egyháznak nem kell és nem szabad eredet-romantikában élnie. Azaz nem szükségképpen a kezdet kezdetén a legtökéletesebb az

Isten Országá. Ellenkezőleg, éppen úgy volna illő, hogy időhaladtával egyre tökéletesebb legyen. Akárhogyan is volt kezdetben, a Lélek irányítása alatt levő egyházban mindig kötelességünk kérdésbe tenni, hogy miként volna ez vagy az Istennek tetszőbb, azaz a jézusi cél szolgálatára alkalmasabb.

Megkérdőjelezem tehát azt a gyakorlatot, mely úgy gondolja, hogy a közösségvezető éljen meg a közösségvezetésből. A jelen gyakorlat érve, hogy a közösségvezető ily módon felszabadul, egész idejét és minden energiáját közösségvezetésre fordíthatja; nem kell gyárba járnia, egész napját a közösség szolgálatára szentelheti. Megkérdőjelezem ezt a függetlenítést. Megkérdőjelezem, hogy hasznos-e a mai egyházrend papképének sokszoros "függetlensége". A jelen egyházrend papja független a házastársi kapcsolattal járó kötelemtől, független a szülő-gyermek kapcsolattal járó kötelemtől, független a termelő munkában részvétellel járó kötelemtől. Megkérdőjelezem, hogy ez a gyakorlat előbbre viszi-e az Ország ügyét. Aligha állítható ugyanis eldöntötte, hogy a házasság és családi kötelemben élő embert éppen egy olyan embertársa tudja Jézus felé irányítani, akinek nincsenek ilyen kötelemei. Aligha állítható, hogy a gyárban dolgozó embereket az tudja jobban vezetni Jézus útján, akinek nem kell gyárba járnia.

A francia munkáspapokra való hivatkozás sem dönti el a kérdést a fennálló gyakorlat mellett. Mi is történt ott? A gyárba került, a teológiát elvégzett és kimagasló hivatástudattal rendelkező pap a gyárban hatása alá került annak, aminek következtében a munkásosztály már az előző században leszakadt az egyháztól. Ennek a hatásnak a következtében a papok nem kis hányada teológiai végzettségük és missziós öntudatuk ellenére is eljutott oda, hogy a munkásosztály tagjaivá válva számukra is többet jelentett a marxizmus ígérete és programja, mint az, amit a teológiai főiskolán kereszténység címen megismertek. A francia munkáspapok esete ily módon csak annyit mutat, hogy a gyár hatásaitól megvédeni, azaz a gyáron kívül egy teológiát elvégzett személy meg tudja őrizni a maga immunitását a munkások oldalán folytatandó osztályharcra szemben, de a gyárba bekerülve már nem. Oda bekerülve már azért nem tudja, mert ott rájön a maga plébániái létének ugyancsak osztályharcos vonásaira: észreveszi, hogy a plébánián a gazdagok oldalán folyó osztályharc öntudatlan eleme. A francia munkáspapok esete csak azt mutatja, hogy emberi tisztaságuk és evangéliumi "fertőzőképességük" következtében a szegények oldalára álltak, inkább azok javára akartak osztályharcot vívni, mint a szegények ellen és a gazdagok javára.

Ne menjen a pap gyárba, mert elveszíti korábbi azonosságát, elveszíti korábbi hitét? Csak menjen, mert minek maradna meg korábbi azonossága, korábbi hite, ha ez a hit a gyár levegőjében még teológiai végzettség birtokában sem tartható fenn! Csak menjen, hiszen ha nem megy el, akkor egy olyan identitást, egy olyan hitet őriz, amely nem lehet a gyárba járó társadalomé, legfeljebb az életben még-már kívül levő gyerekeké-öregké, a tájékozatlanoké... és esetleg azoké a gazdagoké, akik az egyházban szövetségesüket látván hajlandók hinni egy olyan tartalommal, amely Isten nevében fenntarthatónak gondolja azt a társadalmi rendet, amelynek éppen ők, a gazdagok a hasznélvezői. A francia munkáspapok esete tehát legfeljebb annyit mutat, hogy a szóban forgó függetlenség - a gyárba nem járás - az ő esetükben kiválóan alkalmas lett volna arra, hogy leblokkoljanak egy olyan kereszténység-tartalom mellett, amelynél a gyárban szerzett tapasztalataik alapján még a marxizmus is közelebb áll Jézushoz.

A gyártól független pap a maga ilyen vagy olyan életszínvonalát biztosító jövedelmét papi tevékenysége ellenében két forrásból kaphatja. Az egyik az állami fizetés, a másik a hívektől kapott fizetés. Az első forrásról teljesen egyértelmű, hogy kontrázza az evangéliumot. Az államnak ugyanis ellenségei vannak, s egy általa fizetett személytől mindenképpen

megkívánja, hogy a maga ellenségeit az általa fizetett személy is ellenségnek tekintse. Az állam ezt a legkifejezettebben is megkívánja azoktól a polgároktól, akik társadalomnevelői munkavisztonnyal rendelkeznek. Márpedig a papot messzemenően ilyennek tekinti, mert a papnak módjában van a maga templomában hetenként - elvben - a társadalom egészét tanítani.

Nemcsak az állami fizetéstől kerülhetek eszmei függésbe. Akárki fizet engem azért, mert valami eszmetérjesztő munkát végzek, bizony megkívánhatja tőlem, hogy az ő pénzéért ne mondjak, ne tegyek olyat, ami az érdekeivel ellenkezik. Nemcsak a nagybirtokos kegyúr várhatja el ezt tőlem, a "híveknek" is megvannak a maguk elvárásai. Ha azt mondom nekik, hogy az általuk kívánt szolgáltatásért ennyit és ennyit kell fizetniök részint évi egyházi adóként, részint szolgáltatási esetenként, megadhatják, amit kérek tőlük. Meg is adják, ha a kéréseik szerint járok el. De ha nem az elvárásai alapján cselekszem, hogyan kérjek tőle pénzt? Ha olyasmiket kínálok fel ellenkérésként, amiktől a háta borsószik, amiket nem akar vállalni, akkor nyilvánvalóan nem jön létre az árucserreforgalom. Ha a papot a hívei tartják el, alkalmazkodnia kell elvárásaikhoz. Ha kicsiségre, adásra, békességteremtésre és az ezekkel együttjáró szegénységre és üldözöttségre szólítom fel, hogyan fizessen nekem ezért!? Tedd kockára Jézusért az egzisztenciádat! - ezzel a jelszóval aligha lehet valakivel kinyitítani a pénztárcáját arra, hogy eltartsa azt, akitől ezt a felszólítást hallja. Ezt látta világosan Szent Pál, ezért nem akart ő az evangéliumból megélni. Ha meg akarok élni a hívekből, nem módosítja-e ez azonnal bennem a szót is, a magatartást is? Lehet-e elvi álláspontra helyezkednem, hogy szentségeket csak a jézusi feltételek megléte esetén szolgáltatok ki, ha egyszer az egyházközség annak ellenében biztosít nekem egzisztenciát, hogy adom a szentségeket az azokat igénylőknek? Nem lehet. A kettő üti egymást.

Személy szerint teljes abszurdumnak élem meg, hogy bokrunk eltartsa valakit annak fejében, hogy nagyon jó a szövege, nagyon tud szeretni, s ennek folytán kiváló közösségteremtő erővel rendelkezik. Nem tudom beleélni magam ebbe a szituációba. Sem mint fizetett, sem mint fizető.

A feleségtől, családtól, gyárbajárástól függetlenített személy a legkevésbé független. Csak akkor vagyok ténylegesen, ill. optimálisan független, ha szóba sem jöhet életemben az a kísértés, hogy mindennapi kenyeremet elv-feladásokkal keressem meg. Valami egyébből kell megélnem, mint az evangélium hirdetéséből és a szentségek kiszolgáltatásából.

2.2.4. "A pap felülről behelyezett vezető"

A jelen egyházrend papképének negyedik vonása - a felülről behelyezetttség. Akár káplánként, akár plébánosként, akár püspökként mindenképpen felülről helyezik be a papot a hívők vezetőjéül. Hívőknek és papoknak egyaránt az a dolguk, hogy engedelmesen tudomásul vegyék, hogy a behelyezett személy a vezetőjük, és hogy engedelmeskedjenek neki, amíg nem kapnak a felülről behelyezett személy helyett valaki mást, akit a váltás után ugyanolyan természetes engedelmességgel fogadnak el, mint az előző behelyezett személyt. Analógiaként kínálkozik az evilági ország üzemeltetése. Sem a kapitalista, sem a szocialista országban nincs másképpen. Nem a dolgozó kollektíva mondja meg, hogy ki irányítja a termelő vagy szolgáltató üzemet, bár a hazai szocializmusban - ha formálisan is - észlelünk már törekvéseket arra, hogy a vezető személy megtalálásában a dolgozóknak is szerepük legyen. Egyenlőre azonban gyakorlatilag a valóság úgy fest, hogy rendre tudomásul vesszük, hogy más igazgató-vezetőt neveztek ki, s ha jól akarunk magunknak, akkor az új vezetőnek engedelmeskedünk. Mégis a tényleges üzemi gyakorlat arról beszél, hogy senki sem kívánhatja meg a beosztottjától, hogy belülről azonosodjék a vezetőjével, elég a parancsok végrehajtása. Az üzem így is üzemel.

Az egyházközségi üzem is üzemel ezen az alapon, de nem kétséges, hogy ami így létrejön, az bizony nagy ritkán azonos azzal a képlettel, amelyet Jézus alakított ki a Tizenkettővel. Ez utóbbihoz egy "mindent bele"- akcióegység kívántatná meg a pap és hívő között, ami a felülről behelyezés esetén nincs biztosítva. Az említett akcióegység létrejöttéhez a behelyezett személynek meg kellene tudni nyerni a rábízottakat, s úgy kellene viselkednie, mintha nem is volna mesterséges /behelyezett/ tekintélye. Barátságoknak kellene létrejönnie, amely barátságot semmiféle újabb belenyúlás nem volna képes megszakítani. Élet- és munkaszövetségnek kellene létrejönnie, amely nem is tudna véget érni egy felülről-kívülről eszközölt áthelyezés következtében. Mindezek nélkül viszont csak igen laza kapcsolat alakulhat ki pap és hívő között. Félő, hogy lazább, mint amilyen a munkahelyen kialakulhat vezető és beosztott között, mert a munkahelyen erős szál az együtt eltöltött heti 44 munkaóra is, az anyagi érdekltség is. Az egyházközségben viszont egyfelől a behelyezett, a mesterséges, az eleve-tekintély pap, másfelől a nem-infantilis jellegű egyháztalagok között a fentiek hiányának következtében aligha alakulhat ki szorosabb kapcsolat.

A jelen egyházrend kritikájaként helytelen volna olyan negatív vonásokat felsorolni, amelyek az emberi személy bűnnek kitettségből következnek, hiszen egy másik egyházrend esetén ugyanezen az alapon jelentkezhetnek másmilyen jellegű negatív jelenségek. Az ilyen esetleges negatívumok nem adhatják kivédhetetlen kritika tárgyát, hanem csupán az adott egyházrend szükségképpen negatív következményei. Úgy gondolom, hogy a felülről behelyezés szükségképpen negatív következményű.

Felteszek egy kérdést: a felülről kinevezést eszközöző személyeknek a kinevezés eszközléséhez szükséges hatalma, tekintélye honnan eredhet. Válaszolok: vagy az Isten népéből, vagy azon kívülről. Ha Isten népéből eredne, akkor nem is kerülhetne sor kinevezésre - feltéve, hogy Isten népét nem gyerekek, nem infantilis felnőttek, hanem egészséges lelkületű emberek alkotják. Az ilyen egészséges lelkületű emberek senki emberfiához nem fordulhatnak ezekkel a szavakkal: Csak mondd meg te, hogy ki legyen az én közösségem vezetője. Ezt neki magának kell tudni megmondania. Kinevezésre csak akkor kerülhet sor, ha egy adott életösszefüggésen belül szó sem lehet arról, hogy én mondjam meg, hogy ki legyen a vezetőm. Sokféleképpen adódhatik ilyen szituáció: Például nem is akarok közösségvezetőt, csak szakrális előljárót /szentélyszolgát/, akivel nem kell barátságba kerülnöm, s akinek munkatársává sem kell lennem. Egy ilyen szituációnak két oka lehet. Az egyik: nem is igénylek én ilyesmit, nem vagyok érdekelt ebben, nem az én asztalom, nem akarok én közösséget, nem akarok funkció-munkát, - ami nélkül egyébként közösség el sem képzelhető. A másik: nem bíznak meg bennem. Ha nem bíznak meg bennem, akkor nyilvánvaló, hogy a kinevező szerv-személy nincs közös elvi alapon a vezetőt kapó néppel. Tehát a püspök nincs közös elvi alapon az Isten népével, a pápa pedig az egyházmegyei papsággal.

A történelem egyértelműen mutatja, hogy "a kinevezés-technika alapja a kinevezők és a világi hatalom szövetsége." Nincs mód kinevezni olyan személyt, akinek kinevezését a világi hatalom, az evilági ország nem akarja. A gyakorló katolikus kultuszminiszter, Klébersberg írja a huszas években a Vatikán államtitkárának, Gasparrinak: Püspöknek csak olyan személyt fogadhatunk el, aki kormányunk bizalmát teljes mértékben bírja. Mivel az evilági ország célkitűzése az állam elhalásának órájáig elvileg és gyakorlatilag összehangolhatatlan az evangéliummal, ezért "a kinevezési technika evangéliumtalan." Elveszi a lehetőségét annak, hogy az egyház betölthesse a társadalomban a maga kovácsrendeltetését. Az állami hozzájárulással kinevezett személyeknek személyileg nincsen módjuk arra, hogy erőteljesen és határozottan képviseljék az evangéliumi küldetésből azokat a mozzanatokat, amelyeket a kinevezéshez hozzájáruló hatalom a maga számára kényelmetlennek tart.

2.3. "Következmények"

A fentiekben kritika tárgyává tettük a jelen egyházrend alapfogalmát. Ez a kritika nem csupán negatív eredményeket hozott. Fejtegetéseink során kibontakozott egy elkövetkezendő egyházrend papfogalmának néhány jelentős és pozitívnak tekintett vonása. Foglaljuk össze röviden ezeket a pozitív vonásokat. A jövő egyházrendben a papot nem szentélyszolgának, hanem közösségteremtőnek óhajtjuk. Nem abból indulunk ki, hogy a papokra mindenképpen szükségünk van, hanem abból, hogy "a közösséget teremteni tudó személy lehet csak a pap Isten Országában." Mivel ezt a képességet Isten megadhatja és meg is adja bármely embernek, ezért a papságnak nem lehet feltétele sem az, hogy nőtlen férfi, sem az, hogy teológiát tanult személy lehessen csak közösségteremtő. Mivel az evangéliumból élés és a kinevezéstechnika negatívnak bizonyult az Ország célkitűzései szempontjából, ezért egy megcélzandó egyházrendből a jelen papfogalom e két vonásának ki kell maradnia.

3. A kisközösség modellű egyházrend

A kisközösség csak közösségteremtő személyeket ismer, szentélyszolgákat nem. A maga vezetőit nem is nevezi papoknak, csak "csoportvezetőkről" beszél. A csoportvezetői tiszt betöltéséhez nem kívánja meg a pappá levés fentiekben megtárgyalt feltételeit. A csoportvezető lehet nő is, nem csak férfi. Lehet családost is, nemcsak magányos; méghozzá akár férfi, akár nő. Lehet bármily irányú és fokú képzettséggel rendelkező személy. Nem abból él meg, hogy közösséget vezet, és nem is helyezik bele felülről a csoportvezetői tisztbe. Mindannyiunk számára nyilvánvaló, hogy a fenti megállapításokban nem íróasztal mellett gyártott elképzelések vezetnek, hanem a fenti tételeket a konkrét tapasztalat határozta meg. Ha a következőkben kisközösség modellű egyházrendről beszélek, akkor a kisközösség meglévő tapasztalatait próbálom reá szabni az egyház egészének az életére. Ezt a reá szabást lehetővé teszi számomra a "szociológiai tanulmányban" /lásd: Bevezetés/ megmutatott elv, amely szerint a jó makrostruktúra mikrostruktúrákból épül egybe. Mindazonáltal, amikor az egyház egészére akarom alkalmazni a kisközösségekben szerzett tapasztalatainkat, akkor azért túllépek tapasztalataink világát, hiszen a kisközösségi tapasztalatok még csak néhány szintre terjednek ki, míg a kisközösségű ihletésű egyházmodellnek az összes lehetséges szinteket figyelembe kell vennie.

3.1. "Az egyház kisközösségi struktúrája"

Az alábbiakban értelmezem a dolgozathoz mellékelte ábrát (*lásd a könyv végén: Függelék*). Egy kiterített kúpot látunk magunk előtt, amely 9 kúpszeletre van vágva. A legalsó kúpszelet adja azt az 1. szintet, amelyen él a 700 millió katolikus 70 millió kisközösségben a különböző kontinenseken, - Ázsiától kezdve, Afrikán, Európán, Észak-Amerikán keresztül egészen Latinamerikáig. Ezt a 70 millió kisközösséget 70 millió "diakónus" vezeti. A következő, a 2. szinten találjuk ugyanezt a 70 milliót, akik 7 millió kisközösségben táplálkoznak 7 millió "presbiter" vezetői szolgálata következtében. Az ezután következő 3. szinten ezt a 7 millió presbitert találjuk 700.000 kisközösségben, amelyekben a vezetés szolgálatát 700.000 "episkopos" végzi. A 4. szinten ezt a 700.000 episkopos-t találjuk, akiket 70.000 kisközösségben táplál 70.000 "negyedik szintű vezető", akik számára nem tudok nevet ajánlani. Ez a 4. szintű vezető már 10.000 emberért felel, az általa vezetett közösség tagjai egyenként 1.000 ember terhét hordozzák - ezek 10 közvetlen vezetettjének /presbiterek/ és

100 közvetett vezetettjének /diakónusok/ segítségével. A jelen egyházstruktúrában 10.000 hívó egy városi ill. kerületi plébániát alkot 2-3 pap vezetése mellett, s mivel ez a 10.000 hívó nem él kisközösségben, azért a jelen struktúrában ez a 2-3 pap és az általuk vezetett 10.000 ember adja az első szervezeti szintet.

Tovább haladva ábrám magyarázatában, eljutunk az 5. szintre, amelyen a 70.000 4. szintű vezetőt találjuk 7.000 kisközösségben, melyekben 7.000 "5. szintű vezető" végzi a táplálás feladatát. Egy-egy ily szintű vezető már 100.000 emberért felelős több mint 10.000 különböző szintű vezetőnek e felelősséget megosztó szerepe mellett. A jelen struktúrában vannak olyan egyházmegyék, amelyek ugyanennyi hívőt fognak egybe egy püspök és esetleg a százas létszámot sem elérő papi vezetők segítségével és mindössze kettő szintet alkotva.

A 6. szinten ezt a 7.000 5. szintű vezetőt találjuk; 700 kisközösségben táplálja őket 700 "6. szintű vezető", akik immár egyenként 1 millió hívőért felelnek. Egy mammut egyházmegye ezt a feladatot néhány püspökkel /segédpüspök/ és néhány száz papi vezetővel oldja meg, s lényegében mindössze két szinten. Ezzel szemben a kisközösségi struktúra 6 szinttel és több mint 100.000 vezetővel dolgozik az 1 millió testvért szolgálva.

A 7. szinten találjuk ezt a 700 "6. szintű vezetőt", akiket 70 kisközösségben táplál 70 csoportvezető. Ezeket "7. szintű vezetőknek" mondjuk, s ezeknek mindegyike 10 millió hívőért felelős, azaz egy kisebb-közepes ország összes katolikusaiért. A jelen struktúrában ezt a felelősséget három szint viseli /püspöki konferencia, egyházmegyei tanács, plébánia/, 10-20 püspök, s néhány ezer pap szolgálata mellett. A kisközösségi struktúrában már több mint 1 millióra rúg a felelős vezetők száma.

A 8. szint már a kontinenseket fogja egybe: a 7. szintű vezetők táplálkoznak itt 7 kisközösségben, amelyeket 7 vezető táplál, akiket "8. szintű vezetőknek" mondunk.

Ez a 7 vezető alkotja a 9. szintet, amely egybefogja az egyenként 100 millió hívőért felelős 8. szintű vezetőket. Ennek a 9. szintű immár egyetlen közösségnek a vezetője tölti be a Péter-tisztelet, ő a Péter-utód.

A jelenlegi struktúra lényegében három szinttel dolgozik: a pápa és a püspökök, a püspökök és a papok, a papok és a hívek. Vezetői felelősséggel rendelkezik egy pápa, néhány ezer püspök és félmillió pap. A kisközösségi struktúra ezzel szemben kilenc szintet mutat és több mint 70 millió vezetővel dolgozik.

Ábránkat ismertetve áttérhetünk a kisközösségi modellű egyházrend tárgyalására.

3.2. "Ismernem kell azt, akit szeretni akarok"

Mindenekelőtt világos képet kell alkotnunk arról, hogy milyen értelemben beszélhetünk a jelen egyházrenden belül "közösségről": plébániai közösségről, püspökök és papok egyházmegyei közösségéről, a püspökök és a pápa közösségéről. E "közösségek" nagyságrendje eleve meghatározó. A plébános több ezer hívővel alkot "közösséget", a püspök több száz pappal alkot "közösséget", a pápa több ezer püspökkel alkot "közösséget".

A kisközösségek létszáma ezzel szemben - felső határként - tizenkettő körül mozog. Ez a nem százas és nem ezres nagyságrendű létszám lehetővé teszi, hogy a közösség tagjai ismerjék, bensőségesen ismerjék egymást. Az előbbieken látott százas és ezres létszámok ezt semmiképpen sem teszik lehetővé. A Szentháromságot három személy, a házasságot két személy, a családot még hét gyerek esetén is kilenc személy alkotja. Ha nyilvánvaló, hogy nem lehetnek közösségben egymással olyanok, akik nem ismerik bensőségesen egymást, akkor a Szentháromságon, házasságon és kisközösségen túli alakulatok, minők a plébániához tartozók, az egyházmegyéhez tartozó papok, a Péter-utódhoz tartozó püspökök csak akkor alkothatnak egymással a szó szociológiai értelmében vett "közösséget", ha egy kisközösségi hálózat fonja

át őket egy töretlen információs láncon. Enélkül csak "sokaságról", "osztályról", "szövetségről" beszélhetünk a plébániát, az egyházmegyét és az egyház egészét illetően, de "közösségről" nem beszélhetünk.

A közösséghez ugyanis nem elegendő a közös cél, nem elegendő a tartós együttmaradás szándéka sem, a közösséghez kell az is, hogy a közösséget alkotó személyek minél bensőségesebben "ismerjék egymást." Míg a kisközösség lehetővé teszi, hogy az egymással közösséget alkotók bensőségesen ismerjék egymást, addig a százas-ezres létszámú szociológiai alakulatok ezt nem teszik lehetővé, s éppen ezért nem is mondhatók közösségeknek.

Az a követelmény, hogy egy plébános ismerje több ezer hívét, a püspök ismerje félezer papját, a pápa ismerje harmadfélezer püspökét, - ez valami egészen mást jelent, mint az, hogy az Atya ismeri a Fiút, a férj a feleségét, az anya a lányát és a kisközösség tagjai egymást. Előbb a "bensőséges" szót említettük a közösséget létrehozó ismerés jellemzőjeként. A mondott százas-ezres létszámú alakulatokon belül a bensőséges ismeret nemcsak lehetetlen, hanem tilos is. Féltékenységre is okot adó partikularizmus volna. Ha a pápa bensőségesen akar ismerni valakit, az csökkenti a lehetőségét annak, hogy legalább valamennyire ismerje harmadfélezer püspöktársát. Akinek kötelessége két és félezer embert ismerni, az meg sem engedheti magának azt a luxust, hogy valakit bensőségesen megismerjen, mert ez felette időigényes foglalkozás. A házasság jól tudja, hogy naponként kell beszélgetniük egymással ahhoz, hogy egymáshoz fűződő közösségük válságba ne kerüljön.

Ismétlem: valakit közösségteremtő, közösségmegtartó erejűen ismerni - ez igen időigényes foglalkozás. Ha a kisközösségem tagjait alaposan meg akarom ismerni, hamarosan hallom majd a szemrehányásokat valamikor széles baráti köröm részéről: "Neked én már nem számítok semmit, csak a párthíveid". A szemrehányás érkezik körön belül is: egyfelől a házastárs, a család, másfelől a kisközösség részéről. Érthető mindez egy emberi élet időbeli korlátozottságai következtében. A kisközösségemben csoportvezetővé nevelődött "gyermekem" közösségének tagjai, az "unokáim" iránt úgy csökken az érdeklődésem, ahogyan ezek száma növekedik. A bensőséges ismeret állandó időráfordítást igényel, és időutalványozásainknak szoros keretet szab a megmásíthatatlan tény, hogy egy nap 24 óra.

3.2.1. "A közösség három feltétele"

Úgy gondolom, érdemes tehát tudatosítani magunkban egy szociológiai-filozófiai-teológiai nyilvánvalóságot. Mégpedig azt, hogy közösséget csak azok alkothatnak egymással, akik ismerik egymást. Minél bensőségesebben ismerik egymást, annál teljesebb értékű közösséget alkothatnak egymással. A közösségek létrejötte tehát nemcsak "nemes célt és együttmaradást" feltételez, hanem megkívánja, hogy a "közösség tagjai alaposan ismerhessék egymást." A közösség létrejöttének e három feltétele kölcsönhatásban van egymással. Az egymást ismerés segíti a közös célt és a tartósságot, a közös cél is elősegíti az ismerést és a tartósságot, a tartósság is segíti az egymást ismerést és a közös célt. Az idő tengelyén bármelyik elem jelentkezik elsőként, de előbb-utóbb mind a három elemnek jelentőssé kell válnia. Bármelyik elem hiányzik, ill. hiányos, nagyon közeli a veszélye annak, hogy amit közösségnek nevezünk vagy gondolunk, az nem közösség, hanem csak egymásmellettiesség, csak sokaság, csak tömeg, csak közönség, tehát nagyon fogyatékos értékű együttlevés. Az ilyen súlyos sebeket hordozó közösség előbb-utóbb belehal ezekbe a sebekbe. Megszűnik. Azért szűnik meg, mert nem az, aminek gondolják, aminek gondolja magát.

3.2.2. "Van-e időnk azokra, akikkel közösségben vagyunk?"

Érdeemes elgondolkodnunk egyszer azon, hogy Jézus csak egyetlen kisközösséget vezetett. Táplálkozó közössége már transzcendens közösség volt, amelyet az Atyával és a Lélekkel alkotott.

A legszerényebb kisközösségi koncepció is megkívánja, hogy legalább két közösséghez tartozunk: az egyikben táplálkozom, a másikban táplálok. Ha mind a két közösség egyenként 12-12 tagból áll, akkor ebben az esetben 22 személyt kell bensőségesen ismernem. E sorok írójának nem két kisközössége van, annál jóval több. Tapasztalja is magán, hogy egy-egy testvérre nem tud annyi időt fordítani, amennyit szeretne. Ez így még a kisebb baj. A nagyobb baj akkor jelentkezik, ha a testvérei állapítják meg róla, hogy nincs ideje a számukra.

Jó húsz személynél is többet bensőségesen ismerni akarni, ez egyet jelent a betáblázottsággal. A betáblázottság pedig egyet jelent azzal, hogy sürgősségi esetekben csak már kimondott igenek érvénytelenítésével tudnánk rendelkezésre állni. Lelkiismereti problémáinkon segítő illemszabályba is foglaltuk, hogy a kimondott igenek lelkiismeretileg köteleznek. Következmény: a nagy bajba került testvér embertelennek láthat, mert nem úgy viszonyulok nagy bajához, mint ahogy a nagy bajban levő azt elvárja. Ma is fülemben cseng egyik elveszített testvérem-testvérünk szava egy ilyen szituációban: "Bened a rendalapító megette az embert". Nagy bajában bensőségesebb, azonnali és időtállóbb szeretetre vágyott, mint amilyent én egyéb "bokros" lekötöttségeim miatt nyújtani tudtam neki.

A külterjesség a belterjességgel ellenséges viszonyban áll. Szabállyá fogalmazódott, hogy hozzánk nem lehet csak úgy beesni; mi csak úgy nem esünk már be sehová. Magányosoknak, családosoknak egyaránt őszinte választ kellene adniok: kipuštult-e tényleg már az igény bennünk arra, hogy csak úgy beessenek valahová. Jó-e, ha már soha sincs erre idejük? Én vallok. Van úgy, hogy elfogy a programom, mert lemondta valaki a jövőjét, vagy mert nem táblázódott be a késő délután, az este, és nincs erőm már íróasztalhoz ülni, és szívesen is mennék valahová, de erre már csak büntudattal tudok gondolni, csak a lelepleződés érzésével tudnék valahová becsöngetni. Ezt az így jelentkező szituációt már kiáltó istenhíánynak élem meg, és a valahova becsöngetéssel a lelepleződést kellene vállalnom. Így aztán ha mégis rászánom magamat a becsöngetésre, akkor azt találom ki, hogy valami nagyon fontos megbeszélhivalóm van... Vallottam, mint magányos. Valljanak a családosok is! Ők hogyan vannak ezzel? Élni nem lehet igényeinktől független normák szerint. Élni csak belőlünk fakadó igények és normák alapján lehet. A normákat nem határozhatja meg a gyakorlat, de a gyakorlattól teljesen függetlenített normák csak lelkiismeretfurdalás és büntudat termelésére jók. Kérdezem tehát: ha valaki Isten békéjében él, mint magányos, ha valakik Isten békéjében élnek, mint házasok, mennyiben van igényük becsöngetésre és arra, hogy becsöngessenek hozzájuk. Szabad-e, hogy igényük legyen reá? Kell-e a lélek egészsége érdekében, hogy igényük legyen reá?

3.2.3. "Eszményünk lehet-e a non-stop?"

Mennyire szabad lefoglalnunk magunkat? Mennyire lehet eszményünk Jézus nyilvános működésének non-stop jellege? Lehet-e a mi Jordán-parti megkeresztelkedésünk után félszázadon keresztül non-stop rohanni? Vagy csak egy évig lehet csinálni, s aztán el kell bújni az emberek elől, és el kell menni Szíriába, idegenbe, hogy ne is tudjunk senkiről, s aztán jöhet még egy újabb nyolchónapos menet, aminek a vége azonban már a Golgota ill. a feltámadás? És ezt a rövidtávú rohanást is lehet-e végigcsinálni egy nagyon hosszú és ki tudja milyen életstílusú Názáretnek az előkészületi előzménye nélkül?

Hogyan kell élnünk a kisközösségektől meghatározandó új egyházrendben? Milyen életet akarunk új egyházrenddé tenni? Én egyelőre csak egymásra következő fázisokat látok. Először mindent megteszek azért, hogy rámcsöngessenek, hogy valakikhez becsöngethessek, mert nekem is ki kell adnom magamból valakik számára azt, amivel és Akivel tele vagyok. Amikor aztán ez sikerül, akkor elkezdek elmélkedni arról, hogy átjáróházban nem lehet élni. Elkövetkezik az a korszak, amelynek jellegéje: a kereszténység a farzsebbel kezdődik, amelyben ott lapul naptár és ceruza, amelybe egyfelől beírjuk az egyre sűrűsödő találkozásokat, másfelől "kihúzzunk" napokat... úgy, hogy egyúttal a TV- és telefonzsinórt is kihúzzuk, sőt a csengőt is elállítjuk. Este pedig nem megyünk sehová, mert a legnagyobb szentség a "lefevés szentsége", mert enélkül nincs reggeli találkozás... Ezután jön a harmadik fázis: fellázadunk, mert így lehet élni egy évig, két évig, talán több évig is, csak hogy közben egyre jobban csikorognak a kerekek. Új látás sejlik fel: ebben a "szedált" rohanásban sem lehet élni. Kavarognak, zavarodnak a kategóriák, s elkezdjük várni, hogy az Isten csináljon már valamit, szálljon meg bennünket Isten Szent Lelke, vigye el a fáradtságot tőlünk, hogy ne fáradtságtól homlok- és lélekráncoltan kelljen bizonyosságot tennünk arról, hogy "így élni jó..."

Az életet nem lehet olimpiakonokhoz adaptálni. Nem vagyunk mindannyian Balczók. Nem lehet évtizedeken keresztül olimpiai edzésben élni. Normalizálni, s emberhez adaptálni kellene elképzeléseinket... Vagy mindez csak valamilyen megváltatlanság macskazenéje? A prófétai életútra meghívott és azon megfáradt ember henye és szomorú álmodozása a nyárspolgárok hajtást nem ismerő ráérős sörivásáról? Henye és szomorú álmodozás, mert tudni kellene, hogy nincsen visszaút, s a futásnak csak egyre ziháltatóbb szakaszai következhetnek, s a tolmácson segít majd az Isten szívbénulással, börtönnel, kivégzéssel, s a halálra és halálig fáradtnak csak ő mondja és azt is csak az Út végén: Menj be Urad örömébe!?

Feleselés és perlekedés ez a javából. Azért felesel és perlekedik az egyszer útjára elindított, az útján elindult küldött, mert az életöszton azt mondja benne, hogy nem ér rá várni az odatúli öröme, neki itt is kell az Ura öröme, békéje, boldogsága, s akármit is ad az evangéliumi "boldogság" analízise végeredményként, ezt a boldogságot azért ki kell tudni bírni. Ha nem bírom, vagy alig bírom ki, akkor nem tudom már boldogságnak gondolni, s ennek következtében előbb hörgő és zavaros hangokat kezdek hallatni, aztán már semmilyen. Kitartóan beszélni csak lelkesen lehet. Nem lelkesen csak rövid ideig lehet beszélni, mert nagyon nehéz nem lelkesen lelkesíteni. Olyan nehéz, hogy hamarosan némává fáradok.

3.2.4. "Hány kisközösségem lehet?"

Ki kell tisztáznunk a tapasztalatokat. A pioníroknak, mielőtt felfordulnak, palackba kell zárni a testamentumot, hogy a rájuk következő nemzedék már megtakaríthasson egyet és mást, amiért a pioníroknak még fizetniök kellett.

Én már nem tudom nem folytatni múltamat, amely ma nyolc közösséget és egy-két változó alakulatot jelent. Mégis jó lenne, ha egy "A kisközösségek egyházrendje" című tankönyvben az utánunk következők már törvénnyé érett tapasztalatokat tanulhatnának. Valami katekizmusra volna szükség, amelynek ennyiedik és ennyiedik kánonaként tudomásul vehetnénk például az alábbiakat.

Legfeljebb két kisközösséged lehet. Amíg nem születed meg a magadét, addig olykor jó lehet, ha két helyen is táplálkozol. De amikor már megszületed a magadét, az egyik táplálkozó közösségtől el kell köszönnöd, vagy esetleg hamarabb is, mert csak a kezdet kezdetén lehet két lovat ülni. Ha be akarod lovagolni az egyiket, ahhoz szükség van minden energiádra. A két táplálkozó közösségben megrekedés - infantilizmus.

Arra törekedjél, hogy egy általad táplált közösségnek add minden energiádat. Ha már megszülted a te tizenkettőd magját, akkor Jézusban barátkozásaidat úgy alakítsd, hogy a később kihalászottakat egyénileg felfejlesztve bevihedd ötödiknek, vagy kilencediknek vagy tizenkettediknek a már meglevő-megszült közösséged üres székeibe. Ha találsz tehát két-három új embert, ne csinálj számukra azonnal egy új közösséget. Foglalkozzál velük egyénileg, majd fogadtasd el őket a már meglevő közösségeddel.

Harmadik közösséged csak akkor lehet, ha táplálkozó közösségedben kihal a "szülő", vagy Isten neked juttatott ajándékai folytán lekörözted őt, és téged küld e táplálkozó közösséged fölfelé, hogy ott táplálékot szerezz be magadnak, mert immár neked kell táplálnod azokat is, akikkel valamikor együtt táplálkoztál.

Mikor lehet négy közösséged? Akkor, ha ebben az előbb említett felsőbb közösségben is te bizonyulsz majd az említett ajándékok folytán "ásznak", s feljebb küldenek, hogy tudj valahogy te is táplálkozni, hogy így aztán táplálni tudjad a téged felfelé küldő közösséget. Mikor lehet öt... majd hat, ill. mikor lehet hét közösséged? Akkor lehet hét közösséged, ha az ajándékok folytán egyre feljebb küldtek, s most már nincs is tovább hova küldeni téged, mert a 7. szintű kisközösségben már a kontinensek küldöttei kaptak széket, és nincs is már lehetőséged felsőbb kisközösségbe kerülni. Ha ajándékaid folytán történetesen itt is te lész az "ász", akire legjobban figyelnek, s így valójában ezt is te táplálsz, mert te vagy a római pápa, akkor lesz hét kisközösséged, s mind a hét tápláló lesz és egy setáplálkozó. De azért nem kell kétségbeesned, hogy te már csak Jézusnál, az imádságban táplálkozhatasz, mert köztudott, hogy ez a "táplálkozó" és "tápláló" kifejezés pár is csak szó, s a szavak mindig csak töredékesen tudják kifejezni a valóságot.

A jelen esetben azt a valóságot, hogy előbb-utóbb, mondjuk tíz esztendő múltán úgy ülünk már az általunk táplált közösségben, hogy annak, amit táplálékként nyújtunk az általunk vezetett közösségnek, annak éppen a háromszorosát, hatszorosát, vagy éppen tízszeresét kapjuk azoktól, akiket papírforma szerint mi táplálunk. Így van ez, mert a közösségi élet kezdetén az asztalra kerülő táplálékok 90 százalékát a kihalászó, a szülő teszi az asztalra, de idő múltával a kihalászott gyermekek felnőnek, megizmosodnak. S ha kezdetben mondjuk mind a tízen, összességükben a táplálékoknak csupán összesen 10 százalékát tudták az asztalra tenni, azaz egyenként a táplálékmennyiség 1-1 százalékát, akkor később, évek múltán egyenként megközelíthetik már a 10 százalékot is, úgy hogy a "szülő" már alig húz el néhány százalékkal legjobban sikerült gyermekének a teljesítménye fölött, vagy éppen vezetőcserére is sor kerül, mert a kihalászból öreg halász lett, s az egyik ifjabb halásznak már izmosabb a karja. Persze mindez egyenlőre tapasztalatok előtt megírt katekizmus... s az ilyen katekizmus nem katekizmus. Íróasztal szaga van. Életidegen. Legalábbis az én életemhez nincs sok köze. De a fantáziámhoz köze van.

I. János Pál pápa napok alatt behalt abba a kavalkádba, amelyet megkíván a kialakult gyakorlat szerint ma a Péter-tiszt betöltése. Arról álmodozom, hogy a Péter-utód is csak ember, s neki is csak annyi embert lehet ismernie, mint más halandónak, hiszen számára is 24 órából áll a nap. Valamikor éveken keresztül egész nap nem volt más dolgom, csak hogy "üljek", s egy mellettem "ülő" hasonlóan időnagybirtokos vezérkari tiszt heteken keresztül mesélte, hogy mit hallott-tanult százados korában három éven keresztül a Hadi Akadémián. Beszélte arról, hogy egy hadsereg- vagy hadtestparancsnoknak naponként csak annyi a lekötöttsége, hogy egy órácskát elbeszélgessen a hozzá beosztott három vezérkari tiszttel. Ha ennél több dolga volna - hallottam a bölcs oktatást, amely tapasztalatok utáni katekizmusból való volt -, akkor nem tudna jó hadseregparancsnok lenni. Akinek hét kisközössége van, mert ő a pápa, vagy mert ők alkotják az egyház legfelsőbb szintű kisközösségét, és négyhetenként

találkoznak kisközöségeikkel, annak minden hétre esik csaknem két találkozó, Sárbogárd, Székesfehérvár, Budapest, Bécs, Marseille, Róma-központtal... vagy egy másik ilyen hét-közösleges személy esetében Hiroshima, Tokyo, Manilla, Calcutta, Beyrouth, Róma-központtal, ha az illető nem magyar, hanem japán... mondom az ilyen hét-közöslegesnek valami olyan kenyérkereső foglalkozással kell rendelkeznie, amit a repülőgépen is tud csinálni, pl. fordít olaszról magyarra, vagy olaszról japánra, és akármilyen ügyesen is osztja be kisközöségi találkozóinak időpontját, családjától azért havonként alighanem egy hétre meg kell válnia. Ha persze már nyugdíjas, s a gyermekei már mind kirepültek a fészekből, akkor sokkal könnyebb. Erre meg is van a lehetőség, mert amire a különböző szinteken ő bizonyult a legalkalmasabbnak arra, hogy továbbvigye fölfelé ill. hozza lefelé az információkat, és így eljutott erre a legfelsőbb szintre, addigra minden bizonnyal fehérbe csavarodott már a haja. Őszi-be-fehérbe, mert a kapott ajándékok akármekkora is, azokat kamatoztatni is kell... ehhez pedig idő kell, hiszen sem az egy talentumból nem lesz máról holnapra kettő, sem az ötből nem lesz máról holnapra tíz. Egy ilyen 5-10 talentumos testvér talán elbírja a hét kisközöséget, azt ti., hogy ismeri és "így" tudja szeretni is hetven, azaz közösségenként 10-10 testvérét.

A katekizmus majd elmondhatja azt is, hogy a katolikusok 90 %-ának elég lesz majd egy kisközöség, mert az idők végezetén már nem lesz kiket kihalásznik, hiszen ők már "a föld végső határaitól" valók lesznek. Így aztán a további 9 %-nak pedig elég lesz - ők táplálják majd az előbbi 90 %-ot - a két kisközöség. Csak 1 %-nak kell majd háromhoz tartoznia, mert ők tartoznak majd bele abba a felsőbb szintű közösségbe, amelyben megszerzik azt a táplálékot, amellyel táplálni tudják a 9 %-ot. És így tovább, csak egy ezreléknek kell majd négy kisközöséghez tartoznia... csak egy tízezreléknek kell öt kisközöségbe járnia, csak egy 100 ezreléknek kell hat kisközöségben élnie. És 100 millióból csak egy testvérnek kell hét kisközöségbe járnia, azaz a jelenlegi 700 millió katolikusból összesen csak hétnek. Azért van ez így, mert miközben így növelgették ezek a soktalentumosok a maguk kisközöségének a számát, addigra a legalsóbb szintű kisközöségekben táplált testvéreik is elmentek a pénzváltóhoz, s valakiket emberhalászokká tettek, méghozzá olyan sikerrel, hogy azok is emberhalászokká tették a maguk tizenkettőjét, tízét.

Így aztán az előbb megmutatott hét szint már nem is hét szint, hanem ennek a lefelé is növekedésnek az erejében - kilenc szint... és a 700.000.000 - éppen kilenc jegyű szám. Mindez annyit jelent, hogy e sok-sok millióból elégnek látszik, ha van hét olyan testvér, aki képes arra, hogy hetven testvérevel is kiváló legyen a kohéziós mutatója. Ha lefelé haladunk most a szinteken: elég, ha van 70 olyan személy, akiknek hat kisközöségük van, s így 60 embert kell jól ismerniük. Elég, ha van 700 olyan, aki 50 testvért ismer jól; 7.000 olyan, aki 40-et, stb. Ennyi nagyobb teherbírási személyt pedig minden bizonnyal talál majd a feljük irányuló bizalom.

A fentiekben elmondottaknak minden bizonnyal van nem egy szépséghibája. Elsősorban arra gondolok, amit fiatal koromban hallottam hatvanas éveiben járó egyik professzoromtól: "A fiatal bírja, de nem tudja; az öreg tudná, de nem bírja". Amit a fentiekben elmondottam, az figyelembe veszi azt, hogy viszonylag csak nagyon kevés öreg bírja. De nem veszi figyelembe, hogy a fiatalok éppen azért, mert fiatalok, sokan bírják a nagyobb terhelést. Javítok tehát a fentebb elmondottakon. Fiatalon juthat energiám arra, hogy több közösséggel is induljak; mondjuk négyre is lehet szeretet-energiám. Hozzáértésem az időben nőhet, energiáim azonban biológiai összetevőim következtében inkább csökkennek. Hozzáértésem növekedése következtében felsőbb szintre kerülhetek, s ez esetben energiagazdálkodásom megkívánhatja tőlem, hogy még életemben átadjak abból a négy közösségből, amelyeket én szültem meg, egyet vagy kettőt, vagy hármat e közösségek másodvezetőinek. Tapasztalataink vannak arról,

hogy az ilyen másodvezetőnek átadott közösségeknek kezdetben olyan érzésük van, hogy ők olyan "kiadott", olyan "gebines"- közösség. De évek múltával ez az érzés felszámolódik bennük: a közösség egybeforr a maga új vezetőjével.

3.2.5. "Család, munkaviszony és "barátkozás" harmóniája"

Ismernem kell azt, akit szeretni akarok. Ezért aztán az Isten Országá - barátkozás; így is mondhatom: barátság. S ha barátság, akkor az Ország talán nem az ezreket és tízezreket megigéző "mágusok" erőtere. Xavéri Szent Ferencről mondják, hogy megkeresztelt talán 1 millió embert is. Isten Országában gondolkodva fel kell tennünk a kérdést, hogy tudott-e 100.000 embert állítani maga mögé, akik a maguk barátkozó szeretetenergiáival közösségekké tudták formálni ezt a milliót. Egy plébános, ha emberfeletti ember, saját személyében meglátogathatja a maga 5-6 ezer "hívét" - évenként egyszer. De ez csak egy emberfeletti ember találkozási lesz "kedves híveivel" és semmiképpen sem barátság. Pedig ez a barátkozás ott él az ember szívében emberi igényként, és éppen ennek az igénynek a kielégítését ragadta meg Jézus, amikor annyi próféta-küldött után újra indította az Országot, amelyet ő barátságokból akart felépíteni.

Kicsit nagy méretűre sikerült ez az "ismerésről" szóló 3.2. szakasz, de úgy gondoltam, "palackba kellett zárnom" azokat az érzéseket, gondolatokat, amelyeket leírtam. Egy házasságtól, családtól, s ma már munkaviszonytól is függetlenített ember zár itt palackba valamit nem függetlenített testvérei számára. Azon a címen, hogy nem függetlenített keresztényekre építő egyházmodellről álmodozik. Arról akartam ezekkel a lapokkal hitet tenni, hogy az Ország felépülhet a házastársra, családra, munkaviszonyra fordított kellő energiák mellett is. Ennél is többet akartam mondani. Azt, hogy hitem szerint az Ország csak akkor épülhet fel, ha mindezekre kellő energiát fordítunk. Az Ország ugyanis szélesebb fogalom, mint az egyház. Az Országba beletartozik a házastársi, a családi, a munkahelyi szeretet is, nemcsak a kisközösségi. Az Országot ugyanis az az ember alkotja, aki harmóniában éli meg a szeretetet az Ország összes színterén. Az egyház /a kisközösség/ színterén is, de nemcsak azon.

3.3. "Hivatal nélkül funkcionál"

A fentebb elmondottakat talán abban foglalhatnám össze, hogy a "kicsi a szép", hogy az emberméretű az emberhez illő. Csak így lehet hatékonyan szeretni a ráknbízottakat... azokat, akik ránk bízták magukat. Így lehetséges a szeretet mindenféle hivatal közbejötté nélkül. Így van lehetőség arra, hogy ne kelljen barátaim rámtartozó ügyeit irodával és irodaigazgatóval és titkárral intéztetnem.

S ezzel már át is térhetek a kisközösség-modellű egyházrendnek a következő vonására, amelyet hivatalnélküliségnek mondok. Mivel ebben a modellben nem pusztán egy gyenge ezrelék rendelkezik tiszttel, hanem tisztelet tölt be az egyház tagjainak 10 százaléka - mert csoportvezető -, ezért legalább százannyi azoknak a száma, akik szervezeti jellegű felelősséget is hordoznak az egyházért - a jelen egyházrend tisztségviselőihez viszonyítva. Ha a 10 százalékot kitevő tisztségviselők családi-munkahelyi elfoglaltságuk mellett átlagban mindössze napi egy-egy órát szentelnek vállalt felelősségüknek, ez százuk részéről akkor is napi 100 az Ország ügyének szentelt órát jelent. A jelenlegi egyházrenden belül a családtól és munkaviszonytól függetlenített tisztségviselők esetében aligha számolhatunk napi 10 óránál többet. Így aztán megálmodott egyházrendünkön belül tízszer annyi munkaórában realizálódó felelősség építhetné az egyházat, mint amennyi most építi.

A jelenlegi tisztségviselők - plébániai, püspöki és pápai szinten egyaránt - kénytelenek hivatal, hivatalokat létesíteni. Plébániai szinten egy-két, püspöki szinten tízszer ennyi és pápai szinten ezerszer ennyi hivatalnokkal. Ezeknek a hivatalnokoknak a száma a papokkal-püspökökkel együtt aligha haladja meg az 1 milliót. A kisközösség modellű egyházrendszeren belül viszont a csoportvezetők lehetséges száma ennek a hetvenszerese. Ha ez a hetven millió testvér csak napi egy órát áldoz az egyház intéznivaló szeretet-ügyeire, nemcsak mennyiségileg képesek sokszorosan többre, mint a jelen hivatalnokok, hanem minőségileg is: ismerésen alapuló szeretetet tudnak nyújtani, amire a nem bensőségesen ismert személyeket ügyintéző hivatalnokok aligha képesek.

3.4. "Hivatalnok-eltartás helyett csak irgalom-kassza"

Van ennek a kérdésnek pénzügyi vonatkozása is. Ha modellünk értelmében az egyház a maga ügyintézését "társadalmi munkával" tudná elvégezni, akkor a közösségek kasszája csak igen csekély részben fordítódnék egyház-fenntartási költségek fedezésére. Az egyházi köztulajdon ílymódon felszabadulna arra, amire való. Csillagászati összegek szabadulnának fel az éhezők megetetésére, a ténylegesen rászoruló kielégítésére. Ez pedig nélkülözhetetlen előfeltétele a nyomorgók és rászoruló kihalászásának. Nélkülözhetetlen mindaddig, amíg a Gondviselés nem a gyógyítás és a kenyérszaporítás rendkívüli ajándékának általánossá tevésével akarja megoldani ezeket a problémákat... érvénytelenné téve az üdvösségre bemehetésnek az ítélet-tablóban leírt feltételeit, azaz az irgalmasságot. A közösségi kassza ílymódon felszabadulna az irgalom számára. Isten népének így nem a hivatalnokok fizetésére, szolgálati lakásuk biztosítására, hanem a rászoruló támogatására kellene a zsebükbe nyúlnia. A kisközösségi egyházmodellnek újabb katedrálisok építésére sincs szüksége. A meglevők bőségesen elegendők a "demonstrációs" alkalmak lebonyolítására, amely demonstrációk nélkül egyébként az első három század kereszténysége elég jól meg tudott lenni. A kisközösségekben élő egyház nemigen igényel egyházi "objektumokat", ahogyan Jézus egyházépítő munkája is megvolt ezek nélkül. Jézusnak a kultuszalapításra is elég volt egy magánház egy estére kölcsönbevett ebédlője.

A magyar katolikus egyház a különböző egyházi hivatalok fenntartására, épületek restaurálására, a papok egy vasárnap négy helyen is misézését szolgáló trabantjaira, stb. bizony nem kevés számjegyből álló összegeket kap a nyugati segélyszervektől. A magyar katolikus egyház tagjai egy gazdaságilag fejlett országban élnek. Viszonylagos nagy-nagy gazdagságban élünk, miközben milliárdnyi ember éhezik. A kisközösség-modellű egyháznak nem kell gazdagként a markát tartania a még gazdagabbak felé, fedezni tudja önfenntartásának dologi és személyi kiadásait. Most ismét tapasztalatokról számolhatok be: a kisközösségeknek nem kell kéregetniök, hogy élni tudjanak. Ellenkezőleg. A kisközösségek hazánkban támogatni tudják a harmadik világ nyomorgóit.

A kisközösségeknek lelki gyakorlatos ház építésének érdekében sincsen szükségük a nyugati segély-szervek millióira. Sok-sok ezer plébánia, magánház, nyaraló vár még mindig kihasználatlanul lelki gyakorlatozókra, pedig máris minden bizonnyal jóval több testvér számára biztosítja az évi lelki gyakorlatozás lehetőségét, mint amennyi számára egy ilyen sok-sok millióból felépülő lelki gyakorlatos házban nyílnék lehetőség arra. Igaz, hogy a kisközösségi gyakorlatban a lelki gyakorlatozók gumimatracokon alszanak, és nagyon sokan egy szobában. Igaz, hogy lelki gyakorlataink összköltsége személyenként napi X.- Ft étkezési összeg. Igaz, hogy a lelki gyakorlat vezető tiszteletdíjként maga is megfizeti a napi X.- Ft-ot és ingyen adja azt, amit ingyen kapott Krisztustól. Mindez egy lelki gyakorlatos házban egészen másképpen volna.

Hisszük, hogy a jelen lelkigyakorlatos körülmények között a felsorolt tényezők és még nagyon sok a fentiekben fel nem sorolt tényező következtében - jobban tud fújni a Lélek.

3.5. "Állandó zsinatban élés"

A kisközösségek egyházrendjének további vonása az állandó zsinatban élés. Ha a legfelsőbb, a kilencedik szint jónak látja, hogy egy adott időpontban az egyház megtárgyalja a keresztény család kérdéseit, akkor a kilencedik szint megegyezik egy alapszövegben, amelyet ennek a kisközösségnek egy tagja indigók berakásával legépel, és szétoszt egy-egy példányt a közösség tagjai között. E tagok mindegyikének az a dolga, hogy a nyolcadik szinten a következő találkozó során kiosszák a kapott és általuk az említett módon lesokszorosított szöveget. A szöveget megkapóknak ugyanez a dolguk a hetedik szinten, stb. Ha a kilenc egymást követő szintű közösségek havi találkozóin jól egymáshoz vannak rendezve, akkor a leírt módon egy hónap leforgása alatt minden nyomdai munka nélkül csupán írógépek /ill. a szöveg fordításának/ segítségével kézbe kaphatja a legfelsőbb szint szövegét 700 millió katolikus. Egy hónapig emésztik a szöveget, s a következő havi csoporttalálkozón 70 millió kisközösség egyenként kialakítja a maga szemléletének közös nevezőjét, külön véleményét a legfelső szinten elkészített alapszöveggel szemben. A szintek találkozóinak említett egymáshoz rendezettsége esetén egy újabb - a harmadik - hónap végére a legfelsőbb szinthez visszajuthat 700 millió katolikus véleményének szintenként szintetizált közösnevezője a három hónappal korábban megtárgyalásra felkínált problémáról.

A technikai feltételek egyszerűsége, az anyagi költség szinte teljes hiánya, az elképesztő gyorsaság a lefelé és felfelé menő információlánc működése tekintetében - mindezek figyelemreméltó és a jelen egyházrendben nem tapasztalt vonások. De van, ami talán még ennél is jelentősebb. Sehol sincsen előadás, mindenütt csak eszmecsere folyik. Sehol sincsenek százas vagy ezres tömegek, előadást hallgató "káposztafejek", mert mindig elférnek egy asztal körül, akik a kérdést megtárgyalják. Ennek során senki sem gondolhatja magáról, hogy ehhez a kérdéshez én buta vagyok, hiszen rendre vele egyszinten levő emberek társaságában beszélget, s a vezető - jól ismervén testvéreit - minden problémát meg tud úgy fogalmazni, hogy az testvérei számára fogható legyen. E zsinatolás legnagyobb értékének gondolom, hogy a Péter-utód ténylegesen megtudhatja, hogy mit mond 700 millió katolikusnak a hitérzéke. Ez azért nagyon jelentős, mert a zsinat és Rahner legutóbbi megjelent tanulmánya szerint a Péter-tiszt tanítóhivatala éppen annyit jelent, hogy kifejezésre juttatja a különböző kérdésekben azt, amit Isten népének hitérzéke a hit tartalmának állít. Három hónap elteltével jöhet az új kérdés, és a Péter-utód olyan fokban informált, hogy az messze meghaladja a jelenlegi egyházrendben lehetséges informáltságának a fokát. Nemcsak állandó zsinatolás ez, hanem - s ez nem kevésbé jelentős - mindenkinek a zsinatolása is. S mindez úgy, hogy nem kell 50 embernek előadást hallgatnia, mint pl. az egyházmegyei tanácsban, nem kell két és fél ezer püspöknek hónapokon keresztül előadásokat hallgatni, miként a zsinatok esetében. Szóhoz jut mindenki, és érdeklődést kelthet mindenki. Senki sem passzív hallgató, miként egy kétezer fős gyülekezetben, amelyben rendre csak a legrangosabb sztárok tudnak szóhoz jutni, ill. figyelmet kelteni a szavuk iránt.

Nem kellene tehát hatalmas termek, fordító berendezések. Nincsen szükség arra, hogy valakik hónapokon keresztül székhelyüktől ezer és ezer kilométernyi távolságban tartózkodjanak. S igazán nem utolsó sorban - az egyház köztulajdonából, az irgalom-kasszából megintcsak nem kell képtelen összegeket felhasználni... az éhezők és rászorulók rovására. Ismét csak nincsen szükség függetlenített, családjukból és munkaviszonyukból kiragadott emberekre. Mégis mindenki zsinatol és összehasonlíthatatlanul nagyobb hatékonysággal.

3.6. "A rátermettek gazdagon tagolt szolgáló rétege"

A kisközösségi egyházrend további vonása a vezetettek bizalmára épülő, gazdag tagozódású "pándulia". Mindenki szolgál - ennyit jelent ez a szó. A kisközösségi egyházrend a rátermettek egymásraépülő "szolgáló" rétegeiből épül fel /"pándulia"/. "Mindenki" rátermetté lehet, ezért beszélünk "pán"duliáról. Ha kimondom a hierarchia szót, azonnal egyértelművé válik, hogy miről is van szó. Csak azért nem használom ezt a hierarchia szót, mert szociológiailag ugyan kifejezné a "vezetettek bizalmára épülő gazdag tagozódású hierarchia" is azt, amit mondani akarok, de ez a szó etimológiailag papi-uralmat jelent. A kisközösségi egyházmodellben "nem a papok uralmára" gondolunk, hanem az alsóbb szinten levő kisközösségek bizalmából a felsőbb szintű kisközösségekbe jutó "testvér"eknek testvéreiket szerető "szolgálatára" gondolunk.

A jelen hierarchia - papokat, püspököket, pápát ismer. A pap a jelen egyházrendben az a keresztény, akinek a püspök bizalmából joga és kötelessége a püspöktől rábízott pár ezer ember számára istentiszteletet és szentségeket szolgáltatni. A püspök olyan keresztény, akinek joga van képesítést adni /disponálni/ egy megkeresztelt embernek ahhoz, hogy pap lehessen. A pápa olyan keresztény, akinek joga és kötelessége képesítést és megbízást adni egy megkeresztelt embernek arra, hogy püspök legyen. A hierarchiának e csupán három fokozata következtében szükségképpen az a helyzet, hogy a papra is, a püspökre is, a pápára is százak és ezrek vannak reábizva: a papra a laikusok, a püspökre a papok, a pápára a püspökök. Ahhoz, hogy egy tisztségviselőre rendre csak tíz ember legyen reábizva, ahhoz a katolikusok jelen száma mellett kilenc szintre volna szükség.

A kisközösség egyházrendjében a dolgok jelentősen más arcot mutatnak. Az ősegyház nem a jelenlegi rendet tükrözte. Az első századokban a pápa nem volt az a személy, aki megmondta, hogy ki lehet püspök; a püspök nem volt az a személy, aki megmondta, hogy ki lehet pap. A kijelölés nem felülről lefelé, hanem alulról fölfelé történt. Mindig a közösség mondta meg a megkeresztelt testvérnek, hogy lehetsz a közösségünk vezetője, mint pap egy kisebb helyen; lehetsz a közösségünk vezetője egy nagyobb helyen - mint püspök; lehetsz a közösségünk vezetője, mint pápa, a legnagyobb helyen, Rómában. Ahogyan az első századok gyakorlata sem, ugyanúgy a kisközösségi modell sem ismeri a felülről kinevezést, csak az alulról elfogadást. Ennek következtében ebben a modellben nincs szükség olyan "személyre", aki megmondja, hogy ki lehet püspök; hogy ki lehet pap. Azért nincsen szükség ilyen személyre, mert a kijelölésnek a feladata - mindenkinek, a közösségnek a funkciója.

Az ősegyházban a szentelést magát is a nép végezte. Nemcsak cheirotonia /= a kijelölés, a választás/, hanem a cheirothesia /= fölszentelés/ is, tehát a Szentlélek segítségül hívása, a megválasztott személyre, a nép, a közösség feladatkörébe tartozott. Későbbi fejlemény, hogy a nép cheirothesiájához csatlakozott a szomszéd püspökök cheirothesiája is. A felszentelés annyit jelentett, hogy az előjárónak megválasztott személyért az őt megválasztó közösség imádkozott, hogy a Szentlélek adja meg ennek a személynek a közösség vezetéséhez szükséges isteni segítséget.

A kisközösségi modellben a közösség a legalsóbb szintűtől kezdve a legfelsőbb szintűig bezárólag egyaránt választás által kap vezetőt.

3.6.1. "Közösségvezetés"

Az első évtizedekben a keresztények a kenyértörést házanként végezték, az eucharisztikus lakomákon alighanem a házigazda elnökölt az egybegyűlteknek teljes értékű részvétele

mellett. Mindenki "koncelebrált", Antióchiai Szent Ignác leveleiből azonban már világosan látható az a század végére kialakult gyakorlat, hogy egy-egy város "felügyelője", tehát az abban lakó keresztények püspöke elnököljön az eucharisztikus lakomán. Tehát viszonylag korán megindult a házankénti misézést háttérbe szorítani akaró központosító gyakorlat.

Éppen ezért a pándulia kérdésében meg kell különböztetnünk három jelentős funkciót: a közösségvezetést, a szentségkiszolgáltatást és a közösség vezetőjének a kijelölését. A közösségvezetés szempontjából meg kell különböztetnünk kilenc különböző szintű vezetőt. A szintek száma függ a katolikusok számától, amint a fentebbiekben láttuk. A közösségek legfeljebb 12-13-as létszáma alapján ez a kilenc szint kitart még jódarabig; amíg a katolikusok száma el nem éri az 1200-1300 milliót. Utána létrejön a tízedik szint. Egy milliárd alatt azonban kilenc szinttel kell számolnunk.

A közösségvezetés szempontjából e kilenc szinten belül megkülönböztethetünk három osztályt. Az első osztályt az első szinten levő maximálisan 70 millió közösségvezető alkotja. Ezek olyan testvéreket vezetnek, akik maguk még nem vezetnek közösséget; tehát az általuk vezetett egyház mindössze 10-12 emberből áll. A harmadik osztályba egyetlen közösségvezető tartozik: a kilencedik szintű közösségnek a vezetője, a pápa, aki a világ összes katolikusainak a legfelsőbb vezetője, és akit ily módon már nem vezet senki. A közbeeső második osztályt alkotja az első és a kilencedik szint közé eső összesen hét szintnek mintegy 7 millió vezetője. Ezeknek mindegyike olyan keresztényeket vezet, akik vezetnek valakiket, s ugyanakkor ők is táplálkoznak egy felsőbb szintű közösségnek a körén belül. Ezen a második osztályon belül a fenti meghatározás következtében a különböző szintek vezetői között csak mennyiségi különbség áll fenn és nem minőségi. A három osztályt viszont minőségi különbség választja el egymástól:

- a. nem-vezetőket vezetés és vezetettség, /a hívők 9 %-a alkotja/
- b. vezetőket vezetés és vezetettség, /a hívők 1 %-a alkotja/
- c. vezetőket vezetés és a vezetettség hiánya. /1 f?/

3.6.2. "Szentségkiszolgáltatás"

A jelen egyházrendben a tanítás, az igeszolgálat első számú felelőse a püspök. A pap és a laikus nemcsak Jézus tanítói szerepében részesedik, hanem a püspökében is. Mindazonáltal a tanítás nem tekintődik püspöknek, sőt még papnak sem fenntartott funkciónak; ma már és ma újra a laikusok is taníthatnak, akár egyetemi tanszékvezetői szinten is. A jelen egyházrendben a szentségek és szentmise nyújtásának elsődleges megbízottja, felelőse a püspök, ily módon a pap nemcsak Jézus papi szerepében részesedik, hanem a püspökében is. Mindazonáltal a szentmise és a szentségek nyújtása nem tekintődik püspöknek fenntartott funkciónak. Lényegében csak a papszentelés, tehát a hét szentség egyike számít püspöknek fenntartott funkciónak; hiszen áldozópap is bérálhat érvényesen. Végső szükség esetén a világiak is keresztelhetnek. Teológiailag vitatott, hogy végső szükség esetén nem szolgáltatathatnak-e ki egyéb szentségeket is, nem tudnak-e érvényes szentmisét mondani. Mindazonáltal nem végső szükség esetén a szentmisét mondás és a szentség kiszolgáltatás papnak fenntartott funkció - a jelen egyházrendben.

Ha igaz az a tétel, hogy Jézus rendeléséből a szentségek szükségesek ember és Isten, valamint ember és ember kiengesztelődéséhez, akkor csak az olyan kisközösségek számíthatnak jézusi, tehát kiengesztelődést is biztosító közösségnek, amelyben vezetőként, vagy nem vezetőként, de pap is található, tehát amelyen belül a szentmise és a szentségkiszolgáltatás lehetséges. A pap-nélküli kisközösség tehát csak akkor közösség abban az értelemben, amelyben közösség volt Jézus és a Tizenkettő társasága, ha

- a. a szentségek nem szükségesek a kiengesztelődéshez,

b. vagy ha a közösségvezető annak következtében, hogy közösségvezető - papnak számít, azaz szentmisét mutathat be, szentségeket szolgáltatathat ki.

Ennek a kérdésnek az eldöntésében nem lehet perdöntő, hogy akár az a., akár a b.-változat esetében mit csinálunk a katedrálisainkkal. Ami a b.-változatot illeti, eléggé nyilvánvalónak tetszik, hogy pl. 13 személy jelenlétében egy asztalt körülülve megújított utolsó vacsora általában bensőségesebb, nagyobb lelki haszonnal járó, mint a szentmiséhez jutás jelen módja. A kérdés eldöntésében az sem lehet perdöntő, hogy a fenti alternatívák esetében mit csinálunk szentségkiszolgáltató papjainkkal, hiszen a papjaink "átképezhetik" magukat közösségvezetésre, s a kisközösségekben hasznosíthatják miszési és szentségkiszolgáltatói tudásukat. Elméletileg nem jelentős, de gyakorlatilag fontos szempont, hogy a hagyományos és a kisközösségi modell együttélésének történelmi időszakában a templomokban szentmiséhez és szentségekhez jutnak a papok révén a kisközösséghez még nem tartozó katolikusok. A kisközösségi modell felől nézve ez az együttélés "utóéletet" biztosít a hagyományos értelemben vett papnak, a szentélyszolgának.

Jézus az Eucharisztia tevésére és a keresztelésre /szentségkiszolgáltatás/ akkor ad a maga Tizenkettőjének biztatást, amikor kapujában vannak már annak, hogy maguknak is legyenek közösségeik. Ennek alapján talán azt képviselhetnők, hogy a kisközösség akkortól fogva lenne hívatott szentmisét mondani és szentségeket kiszolgáltatni, amikortól kezdve a közösség tagjainak már maguknak is vannak általuk vezetett kisközösségeik. Szentségtani szempontból nézve tehát az első szintű közösség 70 millió vezetője csak egy pap-jelölt /"diakónus"/ volna, s ezek a maguk közösségeinek csak "igeliturgiát" nyújtanak. Ez a megszorítás azért indokolt, mert tapasztalataink szerint a közösségek akkorra szilárdulnak tartóssá, megmaradóvá, amikor már olyan testvérek alkotják, akik maguk is közösségvezetők. A második szintű közösségvezető, aki tehát "diakónusokat" táplál, hagyományos terminológiával, bizonyos szempontból a jelenlegi püspök magasságáig ér, hiszen a kispap-nevelés most püspöki feladatnak számít. Ha e második szintű közösségvezető már mondhatna szentmisét, már szolgáltatathatna ki szentségeket, akkor 700 millió katolikusra nagyjából 7 millió "pap" /szentmisét is mondó testvér/ esnék, ami jelentős többlet a jelenlegi rend fél millió papjával szemben. Amikor az afrikaiak a papnélküli egyházközösségek vezető-grémiumának kollektív felszentelésére gondolnak, a mienkével azonosnak látszó elképzelésre jutottak. A 70 millió diakónus pedig ezerszeresen is meghaladja a jelenlegi kispap-számot, nem is említve, hogy kispapjaink csak tanulók és nem egyházi funkciókat végző személyek.

Ha ily módon 100 testvér tartoznék egy "paphoz", ez katedrálisokat ugyan nem igényelne, de igényelne 7 millió misezőhelyet, akár nagyobb lakást, akár e száz testvérnek egyéb céljait is /pl. könyvtár/ szolgáló "kommunális" objektumot - mondjuk a testvérek egy-egy társasházának souterrain-helységét.

3.6.3. "A közösségvezető kijelölése"

Ami a harmadik funkciót illeti, a vezető kijelölésének a tisztje a jelen egyházrendben a püspökökre vonatkozóan a pápának, a papokra vonatkozóan a püspököknek van fenntartva. A "keresztény nép" cheirothesiája, választói szerepe az első századok gyakorlatával szembekerülve már csak szóban él, ha él. A papszentelés szertartásában a püspök még megkérdezi szolgálattevő papját, hogy a keresztény nép alkalmasnak találja-e a jelöltet a papságra, és az Egyházbizományi Törvénykönyv megemlíti még alternatívaként, hogy a püspökséghez választás útján is el lehet jutni. A valóság azonban az, hogy a keresztény nép már talán sehol sem választja meg a püspököt. Talán Kínában igen, ahová jelenleg nem ér el a római centralizáció keze, de a jelen egyházrendben problematikus is a kínai püspökök

elismertsége. A valóságban a keresztény nép nem szólhat bele abba, hogy kit szenteljen pappá. Amikor legutóbb nem is a keresztény nép, hanem egy papnevelő intézet növendékei véleményüket nyilvánították egyik testvérünknek alkalmasságáról, akkor ezt püspökeink "forradalomnak" minősítették, és meg is büntették őket, mert valami olyasmit csináltak, ami ma már csak protokoll-szövegnek számít a papszentelés ünnepélyességét fokozandó.

Egy kisközösségi egyházrendben teljes képtelenség lenne a jelenlegi felülről kijelölésnek a gyakorlata. Azért lenne képtelenség, mert a kisközösségnek csak az lehet a vezetője, aki megszülte azt, aki legeltetni tudja Isten népét, tehát aki meglevő személyes értékei alapján gyakorlatilag a legalkalmasabbnak bizonyul a vezetői funkció betöltésére. Egy olyan kisközösség, amelybe felülről rendelnének ki vezetőt, elveszítené önmaga identitását, hiszen a kisközösség éppen a vezető és a tagok közötti barátság szálán épül fel. Kivételes esetben elképzelhető, hogy egy kijelölt emberrel is barátságba tud keveredni a közösség, de nem valószínű, mert a vezetői kijelölés lényegénél fogva idegen valami a barátságba kerüléstől.

"Nem idegen azonban a kisközösségi modelltől, hogy egy kisközösség tényleges vezetőjét, mint küldöttet elfogadják testvéreként egy felsőbb szintű közösségben." Ez esetben ugyan a barátság nem előzi meg a küldöttek egy közösségbe kerülését, s ennyiben rokon a helyzet a kijelölés esetében adódóval, vagy legalábbis ilyen lehet, amennyiben a küldöttek egyáltalában nem ismernék egymást, ami azonban elképzeléseim szerint nem nagyon valószínű, hiszen az egy szintű küldő közösségek valamelyest alighanem ismerik egymást. Ugyanakkor ez a küldés egészen más valami, mint a kijelölés, mert a felsőbb szintbe kerülő küldött nem vezetőként kerül oda, hanem testvéreként. Az újonnan alakuló közösségben majd az együttélés során mutatkozik meg, hogy a küldöttek közül melyik az új közösséget legjobban szolgálni tudó testvér, melyik tehát a közösségnek a vezetője, akit adott esetben majd ismét egy felsőbb szintbe küldhetnek a maguk küldötteként, képviselőjeként. A felsőbb szintbe kerülés mindenképpen feltételezi, hogy az odakerülők kölcsönösen elfogadják egymást testvéreként. Ennek az elfogadásnak az analógiáját megtaláljuk az egyház első századainak a gyakorlatában; a szomszéd városok püspökei elfogadták püspöktársuknak egy helyi egyház újonnan megválasztott püspökét, s éppen ennek az elfogadásnak volt a kifejezője, hogy a püspökválasztást követően a választók imádsága után ők is imádkoztak az új püspökért /cheirothesia/.

3.6.4. "A választás módja"

A hatalom világa a kinevezések során igen nagy körültekintéssel jár el. Minél magasabb szintre nevez ki egy személyt, annál gondosabban vigyáz arra, hogy ez a személy a maga szempontjából megfelelő legyen. Legfőbb irányító szempontja a kiszemelt személy "kompromittáltsága", azaz ne is legyen már módja hűtlenné lenni az őt kinevező hatalomhoz. Legyen annyira egzisztenciájába nyúlóan lekötözött, hogy semmiféle visszaútja ne legyen már. A diktatúrák világában ez egészen odáig fokozódik, hogy a kijelölt személyt hűtlenség esetén az ellentábor nem fogadná el, sőt életét is elvenné. A világ fiai okosabbak a maguk nemében.

A világosság fiai sem lehetnek okatlanok egészen. Az apostolokról szóló prefációban így imádkozunk: "Ne hagyd magára örök Pásztor nyájadat, hanem szent küldötteid által mindvégig őrizd és óvjad, hogy azok kormányozzák híveidet, akik rendelkezésből állnak nyájad élén, és helyetted, mint pásztorod folytatják művedet." A Mátyást megválasztó jeruzsálemi közösség, a Barnabást és Pált missziós útra küldő antiochiai közösség már meg volt győződve arról, hogy választásuk az Isten, a Szentlélek választása volt /cheirotonia és cheirothesia/.

A kisközösségi egyházrend szintjei választások eredményeképpen alakulnak ki. Ebben az egyházrendben az ősegyházhoz hasonlóan mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy ezek a választások a Szentlélek választásai legyenek. Amikor a kisközösség választ, akkor különösen is az Isten munkáját végzi. Hogy ez valóság lehessen, biztosítani kell a szükséges feltételeket. Az első feltételt mindenképpen adottnak kell tekintenünk annak következtében, hogy a kisközösség mindig saját tagjai közül választ küldöttet. Adva van tehát az Isten választásának első feltétele: emberileg lehetségesen jól ismerik egymást. Szó sem lehet tehát tájékozatlanságról, ami a makrostrukturális választások jellemzője. Nem százak, ezrek vagy milliók választanak meg egy általuk soha nem látott, esetleg csak újságból vagy TV-ből ismert személyt. Egymást ismerő barátok-testvérek választanak küldöttet a közös asztalt - az eucharisztikus asztalt is - körülülni tudók közül.

Hogy választásuk az Isten választása legyen, ennek második feltétele - jeruzsálemi mintára - a szívet megtisztító imádság és böjt. Csak az ily módon felkészülő testvérek kerülhetnek abba az állapotba, hogy képesek legyenek félretenni magukban mindent, ami nem az Isten gondolata. Analógiaként kínálkozik itt a pápaválasztások jelen rendje, amely messzemenően biztosítja a választás során az Istenbekapcsolódás hátterét. A kisközösségi választások során kinek-kinek joga és kötelessége lehet, hogy megérvelje testvérei számára, milyen szempontok alapján ajánlja egyik vagy másik testvérünket. De az ilyen jellegű beszélgetéseket mindig hosszú imádságos csöndnek kell követnie. A választást sohasem szabad elkapkodni: Isten színe előtt állva és Isten előtti felelősségünk teljes tudatában kell papírra írunk jelöltünknek a nevét. Erre a második feltételre azért van szükség, hogy érvényesülni tudjon a harmadik feltétele annak, hogy választásunk az Isten választása legyen. Ez a harmadik feltétel: a szóban forgó funkcióra a legalkalmasabbat kell megválasztanunk. A felsőbb szintbe küldést biztosító választás során a közösség tényleges vezetőjét kell megtisztelnünk bizalmunkkal, tehát azt a személyt, aki a testvérek együttélése során megmutatta, hogy a közösséget ő tudja a legjobban szolgálni. Csak ebben az esetben van biztosítva annak a lehetősége, hogy Péter-utóddá az a személy lehessen, aki az egymásra épülő szintek mindegyikén - és ilyen választások eredményeképpen - a legalkalmasabbnak bizonyult, mégpedig a testvéreinek lelkében megszólaló Lélek ítélete szerint. Ezek nélkül a feltételek nélkül nem tud megvalósulni a prefáció kérése: "azok kormányozzák híveidet, kik rendelkezédből állnak nyájad élén".

Ambíció nélkül az ember nem teljes értékű ember. Az ambíció, jelen esetben egy felsőbb szintre kerülni akarás, semmiképpen sem áll szemben Isten akaratával. Isten akarata ugyanis éppen az, hogy a felsőbb szinten is szolgálni tudó testvér kerüljön a felsőbb szintbe. Ennek az ambíciónak azonban párosulnia kell azzal, amit legegyszerűbben alázatnak nevezhetünk. Ez pedig jelen esetben annyit jelent, hogy ambícióm kiélését függővé teszem a testvéreimen keresztül megszólaló Lélek engem alkalmasnak kijelentő hangjától. Azzal a feltétellel ambicionálok tehát a küldötti szerepkört, hogy az Isten akarja azt, hogy én legyek a küldött. Isten akarata rendre a szeretet egységet teremtő erejében nyilvánul meg. Így jutunk el a kisközösségi egyházrendben történő választás negyedik feltételéhez, amelyet ismét a pápaválasztás rendjének analógiájára abban fogalmazunk meg, hogy a választás során nem elég az abszolút többség, hanem kell a kétharmados többség is. Ha pl. egy héttagú közösség választ küldöttet, akkor addig kell érvelnünk és imádkoznunk, amíg legalább 5 szavazatot kap az egyik testvér. Ő nyilvánvalóan nem szavazott önmagára, tehát a hat szavazatból megkapott ötöt. Ha ez a választás imádságban fogant választás volt, akkor a másképpen szavazó egyetlen testvérnek is talán könnyű belátnia, hogy nem ő egyedül, hanem testvéreinek összessége látja helyesen, hogy ki a legalkalmasabb hetük közül.

3.6.5. "A szintek elnevezése"

Az első szinten a diakónus jellegű közösségvezetőt találjuk. Az utolsó, a kilencedik szint a pápáé. A második szintet a "presbiter" jellegű közösségvezetők irányítják. A harmadik szintű vezetőt "episkopos"-nak mondtuk, mert itt jön létre a tizenkét "presbiter" egybefogásának, közösségbehozásának a funkciója. Mivel a kisközösségi egyházrenden belül az "episkopos"-nak nincs papkiszemelő és papszentelő funkciója - csak szentelést megerősítő funkciója, miként a korai ősegyházban - ezért a különbség kettőjük között nem minőségi, hanem csak mennyiségi: tízszer annyi testvért szolgál, mint amennyit a presbiter szolgál. Az ősegyházi püspöki kézrátételre a kisközösségi egyházrendben akkor kerülhetne sor, amikor a genetikailag fölépülő szintek után létrejön az a szint, amely e genetikailag létrejött legfelső szintek küldötteiből áll egybe. Ez a küldöttekből álló szint - a genetika erejének függvényében lehet akár a harmadik, akár egy felsőbb szint. A negyedik szint közösségvezetője viselheti az "archi-episkopos" /fő-felügyelő/ nevet. A következő szintek elnevezéséhez az újszövetségi szóhasználat nem kínál már fel anyagot. A "bíboros" elnevezés nem újszövetségi ihletésű szó, latin megfelelője a "cardinalis" /szegletkő/ pedig már Jézusra utal. Szavak majd csak kerülnek az élet nyomában. Szükségképpen is kerülnek, mert ami az emberek világában megjelenik valóságként, az nevet is kap, hiszen az ember nevet adni tudó élőlény. Talán a területi elv lesz majd segítségünkre a névadásban: megyei, tartományi, országos, regionális, kontinentális. A különböző szintű püspöki konferenciák, amelyek a Zsinatot követően életrekeltek, jól mutatják, hogy adva van az egyházban a gazdagabb rétegeződés igénye.

3.7. "Nem manipulálható"

Ezek után áttérhetek modellünk újabb jelentős vonására: nem manipulálható. Senki sem írhatja elő nekem, hogy ki legyen a barátom. Senki sem írhatja elő egy baráti körnek, hogy kit tekintsenek maguk közül a legkülönbnek. Rendre a legalkalmasabb lesz a vezetőjük. Rendre, mert a kisközösségi választás sohasem lehet életfogytiglani jellegű. A kisközösségben elvileg mindig nyitott kérdés, hogy ki a közösség vezetője. Így van ez még a genetikai erő erejében létrejövő közösségek esetében is, bár a kiöregedés eseteit leszámítva ritkán fordul elő, hogy a közösséget megszüülő személy elveszíti a közösség bizalmát abban az értelemben, hogy más személy bizonyul a közösséget összefogó vezetőnek.

Sem elvileg, sem gyakorlatilag nem ilyen egyértelmű a vezető személyének állandósága a genetika fölötti szinteken. Előfordulhat, hogy át kell adnunk a vezetői szerepkört az alkalmasabb testvéreknek. Ha pl. eljutottam már a testvérek korábbi választása következtében a 6. szintig, de idő múltával pl. a 4. szint megvonja tőlem a bizalmát, és más testvért küld helyettem az 5. szintre, akkor ennek az 5. szintnek nyilvánvalóan nincs módja arra, hogy én képviselhessem az 5. szintet a 6.-ban. Ezért gondolom nagyon fontosnak, hogy ha felkerültem már a 9. szintbe is, akkor is tagja maradjak végig az alsóbb szintű közösségeknek, azaz mindazoknak a közösségeknek, amelyek küldött szintűek és ezenfelül még benne maradjak a saját genetikám által kifejlesztett szintek legfelsőjében.

Úgy gondolom, hogy a fentiekben elmondottak biztosítják, hogy szinte szeizmográf-érzékenységgel tudja érzékelni ez a modell a testvérek mindenkori alkalmasságát. Eddigi tapasztalataink szerint az első küldött-szinten jónak bizonyult, hogy évenkénti választással tudakoljuk meg, hogy kik azok, akik Isten rendeléséből állnak Isten nyája élén. Az időnek, a tapasztalatnak kell majd kidolgoznia, hogy ez az évenkénti választás életszerű-e a modell felsőbb szintjein. Analógiaként kínálkoznak e tekintetben az egyház különböző szerzetesrendjeinek alkotmányai, amelyeknek nagy része elutasítja az életfogytiglani jellegű funkció-betöltést, de három vagy hat évre választja meg a maga vezetőit. Valószínű, hogy a

felsőbb szintek nagyobb személyi állandóságot kívánnak meg, mint az alsóbbak, de ezt tapasztalatok nélkül előre nem lehet megmondani. Nincs kizárva, hogy még a legfelsőbb szinten is győzhet az afrikaiak által kezdeményezett grémium-gondolat, s így akár az is elképzelhető, hogy a Péter-tisztet évről-évre a 9. szint más és más testvére tölti be - a körben elnöklés analógiájára. Ismétlem, mindezt csak a gyakorlat mutathatja meg.

Egy ilyen jellegű egyházrend nem manipulálható. Üldözni üldözhető. Számkivetéssel, börtönnel, halállal ritkíthatók és zavarhatók a sorok, de ez a modell, s aki ebben a modellben nevelődik, alighanem sohasem fog azonosulni az üldöző hatósággal; soha el nem fogadja annak a jelöltjét, nincs is módja rá. Nincs mód arra, hogy valaki képviselhesse az üldöző hatóságnak nem-teológiai, nem-jézusi szempontjait, s ezeket belekeverje az egyház célkitűzésébe.

A katedrálisok, püspöki paloták, függetlenített személyek, személyi és dologi kiadások nélküli egyházmodellt összehasonlíthatatlanul nehezebb bármely üldöző hatóságnak kezesbáránnyá szelídítenie, elterelnie a jézusi célkitűzéstől. Mindez megfogalmazható pneumatológiailag is. Ha a közösség vezetője az, akit a Szentlélek ajándékai tettek közösségvezetővé, ha tehát a hivatal szükségképpen karizmatikus hivatal, és ha ily módon megszűnik a karizma és a hivatal feszültsége, akkor a Sátánnak nincs hol megfognia az egyházat. Összesen annyit tehet, hogy "erősítheti azt a vértanú-gyártás munkájával." De abba nem tud beleszólni, hogy ki legyen az egyházban vezető. Nem tud vértanúságra nem hajlandó, hanem vértanúság helyett az egyház és a hatóság érdekeit ügyesen összeegyeztetni akaró embereket rakni a vezetésbe.

Úgy is mondhatnám, hogy ez a modell megszünteti annak a lehetőségét, hogy a tanítvány különb legyen a Mesterénél. A modell megszünteti azt az abszurditást, amelyet nagy arányokban termeltek a múlt egyházrendjei. Jézus szerint a tanítvány csak úgy lehet tanítvány, hogy nem lesz különb Mesterénél. Ha a tanítvány bíboros lesz, úgy lesz bíboros, ahogy Jézus bíboros volt a Getszemánitól a Golgotáig. Ez a szöveg nem forradalmi szöveg. "Ez a szöveg szolid, jézusi szöveg." Katolikus szöveg. Orthodox szöveg, mert ortopraxison alapul. Az afrikai testvérek között püspököket is találhatunk, akik ezt a szöveget mondják.

3.8. "Biztosítja a személyiség kibontakozását"

A kisközösség gondolata számomra sokkal több, mint a jelen paphiányra tekintettel támadt száraz-káplán kísérlet. Több, mint a jelen mammut vagy nem-mammut egyházközségek kísérlete arra, hogy a templomtól elmaradt 95 %-ot visszacsalogassa a kiürült templomba. Ezeket a célokat is szolgálja a kisközösség, de nemcsak tüneti kezelést végez. Nem, mert világosan látja a paphiány okait, a hívek-hiány okait is. Valamikor el lehetett hitetni a pappal, hogy ő valóban hitoktató; értsd: gyermekek hitben nevelésére specializált személy. Akkoriban volt ez lehetséges, amikor vasárnaponként viszonylag sűrű sorokban még a szülei is eljártak a templomba. De a felnőttek tömegaposztáziájának tényét látva, amikor Istenben már alig hívó emberek gyerekeit keresztelgetjük, amikor hitoktatásra a gyerekek egyre kisebb százalékát kapjuk meg, amikor ezeknek a gyerekeknek a bérálás szentségét úgy adjuk fel a püspökkel, hogy egyre egyetemesebbé lesz a tapasztalat, hogy ez a szentség számukra a templombajárást abbahagyásnak a szentsége, akkor világossá lesz, hogy messze túl vagyunk a toldozgatással új életadás lehetőségén. A jelenleg érvényben levő egyházrend hozta létre ezt a helyzetet, és csak egy új, egy evangéliumibb egyházrend tud új bevágást hozni. Mindenkinek el kell gondolkodnia azon a tényen, hogy napjainkban egyre inkább csak olyanok szenteltetik fel magukat papokká, akik kisközösségben nevelődnek, akik a kisközösségekből felépülő egyházat hordják már a lelkükben.

Az egyház a jézusi célkitűzésből él, s az attól elhajlástól pusztul, zsugorodik, fogy. Ez a jézusi célkitűzés bele van írva az emberi természetbe. Nem más ez a belénk írt célkitűzés, mint önkibontakoztatás a szeretetben. Ha ez a belénk írt célkitűzés tilalomfákat kap: Nő vagy! Családos vagy! Vasesztergályos vagy!, akkor az emberi társadalom 999 ezreléke visszavonul, nem kér abból, hogy az Isten népe legyen és a templomokat elhagyásban megnyilvánuló aposztáziájával némán is hangosan kiáltja az eleve kiválasztott egy ezrelék felé: "Csináld magad! Így nem játszunk! Szívesen lennék én is Isten népe, de szeretném én is kibontani önmagammat. Ha eleve te vagy a góré 24 éves korodtól kezdve, akkor én itt minek strapáljam magam? Elmegyek oda, ahol emberszámba vesznek... bár nő vagyok, bár családos vagyok, bár villanyszerelő a szakmám.

A jézusi célkitűzés - a szeretet. Ez a szeretet közösségteremtést eredményez. Ha a közösségteremtésben nem tudom kifutni ambíciómat, mert nő, családos és villanyszerelő lévén a "főnök képző iskolába" be sem íratkozhatom, akkor nem Jézusban fogok közösséget teremteni, vagy legalábbis nem a katolikus egyházon belül fogok jézusi közösséget teremteni. "A jelen egyházrend elveszi Isten népétől a jézusi ambíció lehetőségét." A jelen egyházrend még az eleve privilegizált egy ezreléktől is elveszi a jézusi kiteljesülés lehetőségét. Elveszi, mert nem-jézusi, nem-teológiai szempontok határozzák meg az ő számára is az önkibontakozást a jelen egyházrendben. Ha nem alkalmazkodik "józanul" az adottságokhoz, amelyeket a történelmileg kifejlődött jelen egyházrend olyan-amilyen volta szab meg, akkor kinézik onnan, mint gyanúsat, mint szektásat. Csoda-e, ha Isten maga veti el az ilyen egyházrendet, hogy ezáltal utat készítsen a jézusibbnak. Hogyan veti el? Úgy, hogy kiüresednek a templomok, bezárulnak a szemináriumok, s a szemináriumokból maguk az elöljárók hajigálják ki azokat, akik keveretlenül akarják a jézusi célkitűzés szolgálatába állítani életüket.

A kisközösségekben a holnapot készítőknak "nincs szükségük arra, hogy engedetlenekké váljanak a jelen egyházrenddel szemben." Az engedetlenség lehetővé tenné a kiközösítést, és ezáltal elindítaná a további bomlást, felekezést. Elég, ha nem azonosulnak belülről a jelen rend nem-jézusi vonásaival, és okos érveléssel, valamint a jelen egyházrend által lehetővé tett funkciók gyakorlásával készítik Isten Országának a holnapját. Amint több lesz az ily közösségekben élő papok száma, mint az ezeken kívül élőké, amint közelíti majd a közösségekben élő aktív hívők száma a csak templombajáró passzív hívőket, óhatatlan, hogy a kisközösségek gyakorlatban kialakított élettapasztalatai nyomán meg ne induljon a Szentlélek irányítása mellett a jelen rend átrendeződése. Lehetetlen nem látni, hogy maga a Zsinat is lépés már az átrendeződés felé.

3.9. "Lehetővé teszi a kereszténység egységét"

A fentiekben rendre csak a 700 millió katolikusról beszéltem. A keresztények száma nagyjából kétezer, s az emberiség jóval nagyobb fele nem is keresztény. "Hogy mindannyian egyek legyenek..." - ez az Istennek a teremtésbe beleírt és Jézustól megerősített hangja. Hinni - ez számomra végső soron annyit jelent, hogy azt gondolom, hogy csak a jézusi célkitűzés hozhatja közös nevezőre, teheti Szentháromság-analógiájú közösséggé az emberiséget. Nagy kár volna megkeresztelkedniük a nem-keresztényeknek, nagy kár volna Péterhez csatlakozniuk a nem-római katolikus keresztényeknek, amíg a katolikusok nem tudják, hogy a "szeresd felebarátodat, mint önmagadat!" - ez egyet jelent az uralkodást nem ismerő szolgálattal, a magukat szegényítő osztozással, a különféle eszmék nevében történő gyilkolásról és annak megígéréséről lemondó békességteremtéssel. Ha rendőrséggel védetjük kiváltságainkat, ha nyugodtan tudjuk emelgetni életszínvonalunkat, miközben embertársaink az éhségtől felfordulnak, ha hazafias kötelességünket teljesítendő, parancsra bármikor

készségesen tömegyilkoljuk felebarátainkat, esetleg ugyanazzal az Eucharisziával táplálkozó testvéreinket, akkor Jézus nevében kérdezem: ugyan minek legyenek katolikusokká a nem-keresztények és a nem-katolikusok? Nem jobb-e, ha ezzel az életalakítással nem szennyezzük tovább Jézus nevét és az emberiség reményét?

Mire mi katolikusok ezekről a jézustalan magatartásokról leszokunk, addigra Jézus ereje már csaknem egyesítette is az emberiséget. Ha 700 millió magáévá tenné a jézusi szeretet fent megrajzolt tartalmát, akkor már igazán közel volna az Isten Országá, az emberiség egyesülése a szeretetben. De a nem-keresztények hogyan akarjanak kereszténnyé lenni, ha szavunkban és magatartásunkban nem ismernek reá arra az evangéliumra, amely az istenképüre teremtettségük következtében a szívük mélyén élő jóhír? A nem-katolikusok hogyan akarjanak katolikusokká /=egyetemes kereszténnyé/ lenni, ha mi magunk számára és mások számára a jézusi szereteten kívül még valami egyebet is az üdvösség feltételévé akarunk tenni?

Úgy gondolom, hogy a tanulmányomban kifejtett látásmódnak és magatartásnak szükségképpen hatással kell lennie a nem-katolikusokra is, a nem-keresztényekre is. Ami magát az ökumenét, a keresztények egységét illeti, lehetetlennek gondolom, hogy egy ilyen látásmód egymás mellé ne sodorja a katolikusokat és nem-katolikusokat. Hazánkban is. Lehetetlen, hogy a közös inspirációt nyújtó írott evangélium és a szívünkbe beleírt evangélium hatására közösségig ne sodródjunk egymással, akár házasságban, akár kisközösségben. Mire megnő az így vagy úgy összesodródottaknak ill. az ezt az összesodródást egész szívükkel helyeslőknek a száma, addigra egyre több egyházfegyelmi gát omlik le. Gátak, amelyekkel védekeznek a felekezetek a maguk különállását bombázó interakciók ellen. A fenti gondolatok konzekvenciáiként másodlagos kérdéssé válik majd az összesodródottak számára, hogy melyik egyházban esküsznek, melyik egyházban kereszteltetik meg gyermekeiket, mert úgyis kisközösségben élnek meg Jézust, az evangéliumot, és annyira vonzódnak majd egy-egy templomhoz, amennyire abban Jézus örökségét látják képviselni.

4. "A holnap rendjét készítve"

A mában élve készíteni a holnapot - ez a dolgunk. Fejlődésről csak akkor beszélhetünk, ha a holnap a mából nő ki. Az evilági országban úgy készül az új rend, hogy a lázadók megsemmisítik a hatalmon levők hadseregét. "Isten Országában az új rend úgy készül, hogy az Isten szavát hordozók elkezdnek hatni a tudat és életalakítás irányában." A kétezer esztendő története is kezesség amellet, hogy lehetséges az átalakulás a prófétai szó erejében. Isten Országá csak szellemi értelemben ismeri az ütközetet. Ütközetek nélkül nem lehetséges az átalakulás, de ezeknek az ütközeteknek a próféták részéről mindig szeretettől meghatározottaknak kell lenniök. Reménnyel kell telve lennünk. A Zsinat előtt ki gondolta lehetségesnek a Zsinat eredményeit? Tanulmányom minden sorát áthatja a befogadás és az elfogadás reménye. Congar szerint "ez a recepció az egyház történelmi fejlődésének az útja." Ami ma felháborítónak hat, azt holnapra az adott rend tényleges képviselői hirdethetik. Ennek a tanulmánynak az álmaiból csak úgy lehet egyszer majd valóság, hogy "apostolutódok mondják majd reá, hogy "ez az egyház tanítása"."

4.1. "Plébánia és kisközösség"

Ahol még nincs közösség, ott úgy indul el, hogy valaki megértette, hogy lennie kell. Azért kell, mert a szeretet természeténél fogva kicsiny közösségek létrehozására törekszik. Akárhogyan is állítja össze imádságból, karitásból, tanulásból egy kisközösség a maga keresztény "kockáját", szeretet-élete nagyon súlyos sebet hordozna, ha nem törekednék arra,

hogy a közösség minden egyes tagja annyira és úgy feltöltődjék szeretettel, hogy minden tag képes legyen arra, hogy ő is létrehozson egy kis közösséget. Olyan súlyos sebe volna a közösségnek, ha hiányoznák belőle ez a törekvés, hogy a közösség előbb-utóbb belehalna ebbe a sebébe. Belehalna, mert a közösség tagjaiba belefagyna a szeretet, értelmetlenné válnék az együttlét, felbomlanék a közösség.

E kisközösségek életében ma nem jelent pótolhatatlannak átélt hiányt, ha nincsen pap-tagja. Jelenleg ugyanis a szentségkiszolgáltatás nem a kisközösségekben folyik. Valamelyik plébániai közösségekben hallgatjuk meg a szentmisét, a közösségen kívül találjuk meg a gyóntatónkat, a többi szentségeket is a plébániai kerettől igényeljük. Az viszont igaz, hogy nagyon sok esetben nem az Eucharisziát, a szentségeket nyújtó plébániát éljük meg a magunk közösségének, hanem csak az Eucharisziát és szentségeket nem nyújtó kisközösségünket. Így van ez, mert csak ez utóbbiban éljük meg magunkat Krisztusban testvéreknek. A plébánia vasárnapi szentmiséin ez csak annyiban lehetséges, amennyiben a szentmisét mondó pap is kisközösségekben él. Nincs tehát a kisközösségekben élőkben ellenérzés a plébánia iránt, ha az egyházközséget közösségnek tudhatják és nem merő közönségnek, amelyet egy üzemvezető egyenként kiszolgál az üzem által nyújtott javakkal. A plébániai struktúrát étellel betölteni a kisközösségekben élők nagyonis készségesek, ha a plébánia vezetője előmozdítja, vagy legalább megengedi, hogy a közönséget közösséggé formálják.

4.2. "Papok és kisközösség"

Kizárólag a papokon fordul, hogy a kisközösségek az egyházközségen kívül halásszák ki a társadalmat Isten népévé, vagy pedig az egyházközségen belül. Ha papjaink képesek a testvéri kapcsolatfelvételre, akkor a kisközösségek nem az egyházközségen kívül lesznek, hanem azon belül. A feltétel - a testvéri kapcsolat. Nem jelent ez kevesebbet, mint leszállást egy alkalmatlannak bizonyult lóról. Testvérként viszonyulni annyit jelent, hogy lemondani kiváltságokról: csak a papokon keresztül működik az Isten... eleve a pap az, aki mindent jobban tud... tanácsot elfogadhat, de ő maga dönt. A múlt század negyvenes éveiben a magyar nemesség azzal mentette meg a hazát és azon belül önmagát, hogy befogadta az alkotmány sáncaiba "a szegény adófizető népet".

Képes-e a papság a 19.sz.-i magyar nemesség e nemes gesztusára - ezen fordul, hogy az elkövetkező évtizedekben mennyire éleződik ki a helyzet a hagyományos struktúra és a készülő új struktúra között. Ha papjaink magukévá teszik a készülő újat, akkor a struktúraváltás nem jár majd nagy megrázkódtatással. Ha viszont papjainkat eltölténé "a szorongás egy új hierarchia" miatt, ez keservebbé tenné az átalakulást.

Az átalakulás azonban semmiképpen sem takarítható meg, mert egyfelől nemcsak egyre kevesebbek akarnak "kedves hívek" lenni, hanem másfelől egyre kevesebbek akarnak kiváltságolt papi személyek lenni.

Kispapjaink részint a kisközösségekből toborzódnak, részint társaikon keresztül kispapi éveik alatt megismerkednek a kisközösségek gondolatvilágával. Ha püspökeink elzárkóznának a kisközösségektől, akkor adva van a veszedelme annak, hogy idegen testként eltávolítják az egyházmegyei struktúrából a kisközösség mellett döntő kispapokat, ill. másodrangú állampolgároknak tekintik a kisközösség révén új és buzgóbb papi életre támadó felszenteltek. Következésképpen az ily módon diszkrimináltak részéről is óhatatlanul megindulna az egyházi keretből kilépés folyamata, mert nem éreznék jól magukat az őket nem becsülő struktúrában belül. Kárát ennek mindenképpen Jézus ügye, az egyház vallaná. Nehezebbé válnék az új struktúra megszületése.

4.3. "A szentségek szerepe a közösség megformálásában"

A mai struktúrában a pap a szenteléssel kapott szentségkiszolgáltatási jogot éli meg olyanak, ami a hívek-hívők számára tabu. A kisközösségek nagyon tisztában vannak azzal, hogy Jézus szövetségkötő lakomája közösségi aktus, és nem közönség számára bemutatott nézniező, amelyen mint vallási produkción megjelenni halálos bűn terhe alatt kötelező. Sokszorosan megélték, hogy a kisközösségekben bemutatott szentmisék alkalmasabbak a Jézusra emlékezésre. Mégis, nem attól élik meg közösségüket közösségnek, hogy van-e módjuk azon belül szentmiséhez, szentségekhez jutniok.

Ha a közösségben megtalálják a jézusi célt és az azt szolgáló törvényt, ha ott funkciók vannak és ezekből kialakuló szerepkörök, ha ott igénylik értékelő vagy bíráló állásfoglalásukat, ha kialakul a közvagy, amelynek rendeltetészerű felhasználásáért felelősnek tudják magukat, s ha mindez személyes közegben bonyolódik, amelyben egymást kölcsönösen ismerik, akkor a közösség tagjainak jézusi közösség-élményük van, akkor úgy érzik, hogy Krisztus jelen van közöttük, ők a Krisztus munkáját végzik, és Eucharisztia nélkül is gondolkodnak rá, azaz emlékeznek tőlük telhető hatékonysággal arra, ami az inkarnáció éveiben történt. E feltételek mellett úgy élik meg kisközösségi életüket, hogy folytatják vele Krisztus művét a világban, mégpedig annak következtében, hogy egy Jézust képviselő és helyettesítő vezetőnek a szolgáló irányítása mellett dolgoznak a jézusi célért, hogy a közösségen belül és kívül mindnyájan egygyé legyenek a jézusi törvény, vagyis a szeretet erejében.

Ennek a ténynek következtében a kisközösségi élet alapvető problémáját ma nem abban látom, hogy miként tudna a maga keretein belül szentmiséhez és szentségekhez jutni, amelyekhez jelenleg hozzájut a plébániai struktúrában belül. Analógiaként hadd említsem meg, hogy Jézus is feljárt tanítványaival együtt a jeruzsálemi templomba, és ettől a tanítványoknak aligha volt hiányérzetük a Jézustól számukra megteremtett közösségen belül. Ott volt közöttük Jézus, aki szavával és példájával mutatta nekik az utat, igazságot és az életet. Amíg a kisközösség vezetője elfogadható-kielégítő módon helyettesíteni tudja a kisközösség számára ezt a közösségvezető Jézust, addig a tagoknak nem lehet pótolhatatlan hiányérzetük. Nem lehet akkor sem, ha vasárnaponként el kell menniök szentmisére - a templomba.

Lenni vagy nem lenni, azaz a kisközösség léte azon fordul, hogy a vezető szolgálata által tudnak-e a közösség tagjai fejlődni a szeretetben, azaz akarnak-e maguk is olyan buzgóvá fejlődni, mint az őket kihalászó vezető. Tehát nem a szentmisétmondási és szentségkiszolgáltatási jognak a megszerzése adja a kisközösség alapvető gondját. Akármilyen nagyra értékeljük is a szentségeket, nagyobb jelentőségűnek kell ítélniük azt a bennük kiforruló szeretetet, jézusi magatartást, amely nélkül a szentségek - akármennyire érvényesen kiszolgáltattak is! - csak az Isten irántunk tanúsított szeretetét jelölhetik és tartalmazhatják, de nem jelölik és nem tartalmazzák az emberek Isten és egymás iránt tanúsított szeretetét. Nem azt tartják tehát alapvető gondjuknak, hogy legyen köztük olyan testvér, aki megbízás következtében kimondhatja a szentségeket létrehozó szavakat, hiszen az átváltoztatás vagy a feloldozás szavainak elmondása a közösségteremtés követelménye nélkül még nem kíván jézusi teljesítményt az embertől.

A kisközösségek alapvető gondja abban áll, hogy képesek-e hatékony segítséget adni tagjaik számára ahhoz, hogy kiforródjék bennük a krisztusi ember. A krisztusi ember eszménye pedig nem valami tetszőleges és általános jellegű tökéletességű eszményben fogalmazódik meg számukra, hanem nagyon konkrétan abban, hogy családjukat a szeretet otthonává tegyék, hogy a munkahelyen és mindenütt jelei legyenek Krisztusnak, mégpedig olyan kihívó jelei, amelyek vonzást vagy ellentmondást váltanak ki, s a vonzás alapján megszülethessék a vonzottak meghívása és közösséggé formálása, azaz Jézus továbbélése az egyházban. Ezt az

egyházat nem úgy tekintik, mint amelyet valaki másnak kell megcsinálnia számukra karosszéknek, amelybe bele lehet ülniök, hanem olyannak élik meg, amelyet ők maguk csinálnak meg maguknak a föld határáig eljutni akarás szándékával.

4.4. "Szentségfelvétel a kisközösségen belül"

A kisközösségen belül helyére kerülnek a dolgok. Jó harminc évvel ezelőtt is abszurdumnak éltem meg egy egyébként igen buzgó püspöknek hozzám intézett szavát: "Ha engedem, hogy papjaim lelkigyakorlatokat tartsanak a fiataloknak, letartóztatják őket és szentségkiszolgáltatók nélkül maradnak falvaink." Nem a szentségkiszolgáltatás az Ország-építés eleje, közepe és vége. Az Ország az Isten irántunk tanúsított szeretetének az áradása, és ez árad a szentségeken kívül is. Az Ország jó hír arról, hogy szeretettel kell válaszolnunk Isten szeretetére úgy, ahogy ez Jézus életében és tanításában megmutatkozott, és ez a válasz lehetséges szentségek nélkül is. Az Ország ennek a Jézust utánzó életnek a megvalósulása az emberekben, s ez lehetséges szentségeken kívül is. Az Ország persze vallási szertartás is arról, hogy Isten szeretet, szeretetre képesít minket és mi készek vagyunk szeretni. Ezek a szertartások nagyon fontosak nekünk, mert az Ország élete nyilvánul meg bennük is. De ez az "is" nem helyettesítheti mindazt, amit a fentebbiekben elmondtam. Az üdvösség "sortzáró feltétele" ez az "is", de ez az "is" nem azonos az üdvösségnek a feltételével.

Jelenleg fájdalmas megosztottságban élünk. Nemegyszer azokkal ülünk le Jézusra emlékező asztaltársasági lakomához templomainkban, akik felelőtlenül eretnekeknek nevezgetnek bennünket. Nemegyszer azoktól kell feloldozást kérnünk, akik a gyóntatószékben óva intenek minket a kisközösségekhez tartozástól. A szentségeket olyanoktól kapjuk, akik életünket és álmainkat veszedelmes vagy gonosz balgaságnak tekintik, és elhatárolják magukat azoktól a célkitűzésektől, amelyeket mi a Jézushoz tartozás és a jézusi egyházrend feltétlen elemeinek gondolunk.

E fájdalmas megosztottságban álmodjuk álmainkat a jövőről a szentségkiszolgáltatás tekintetében is. Ki kell mondanom: a mai struktúra jórészt a szertartásokkal visszaélés jegyében áll fenn. Kereszteljük a Jézus mellett dönteni nem tudó csecsemőket, kereszteljük a Jézus mellett nem döntő szülők csecsemőit. A Jézusra emlékező lakoma asztalához alapoktatásban részesülő kisgyermeket ültetünk. A Szentlélek kiáradását biztosítani hívatott bérnyúlásban is éretlen gyerekeket, még jó, ha serdülőket részesítünk. A házassági áldást Jézus nélkül élőknél adjuk az esetek döntő többségében. Temetünk és sírkövet szentelünk nemegyszer a templomban sohasem látott megrendelőknél. Meghirdetett időpontokban szentmisét mondunk abban a reményben, hogy majd csak betéved valaki. Egy ilyen üzem adminisztrálunk a jelen struktúrában.

A kisközösségekben élőknek fájdalmas ellentmondás ezeken részt venni. A szentségek és szertartások számukra egymást ismerő tanítványok Istennel találkozása, e találkozás megmagasodott jelentőségű alkalmak. Nem ilyen lovat akarnak. A szentségekhez ragaszkodva némelyikük naponta is eljár a templomba, de valami másról álmodnak, mint a jelen gyakorlatról.

A gyermekkeresztelés felett alighanem el fog járni az idő. Valamelyikünk számára majd lelkiismeretileg lehetetlen lesz, hogy nemet ne mondjanak reá. Egyszer majd el fog hangzani valakinek az ajkáról az új gyakorlatot kezdő szó: A szentségeket, a jézusi szertartásokat nem játékokra kaptuk. Minek olvassuk fel a keresztelési szertartás során a tőlünk búcsúzó Jézus missziós szavait, ha ezeket követően a csecsemő lelkén levő áteredő bűn lemosására használjuk azt, amit Jézus a hívő ember beavató és lepecsételő szertartásának gondolt, és ilyenként hagyott reánk.

Más dolog, hogy miként ünnepeljük meg az egyház közösségében az emberi élet jeles napjait: a gyermekszületést, az iskolábakerülést, a munkábaállást, a házasságot, az ezüst- és arany- és más jubileumokat és a végső hazatérést; és ismét más dolog, hogy miként meritünk valakit be az Istenbe, miként árasztjuk belé a Lelket, miként ültetünk valakit le az Istennel egygylevés lakomájához. Ez utóbbiakat, a Jézustól rendelt szentségeket akkor és csak akkor szabad adnunk, amikor minden alap megvan arra a felvevőben, hogy a Lélek áradása bekövetkezhessek. Nincsenek külön szentségek és külön Lélek-kereszttség. Csak Lélek-kereszttség van: megtapasztalt találkozás az Istennel!

Amikor majd ez a hang hallhatóvá válik, akkor nagyot lépünk előre. Az érdeklődőkkel, a katekumenekkel is foglalkoznunk kell, s az ő életük jeles napjait is megaranyozhatjuk imádságainkkal. De a szentségek szentségek, és ezeket nem a merőben csak érdeklődők számára kaptuk Krisztustól. Abban az irányban lépünk majd előre, hogy kimenjen a szokásból a szentségtörő játék a szentségekkel; hogy kimenjen a divatból a házasságkötések során a szentségtörés-sorozat, hiszen a házasságkötők nagyobb része nem Krisztussal akar találkozni, hanem csak "örök élményt nyújtó ünnepséget" várna a paptól. Ha jelen szokásaink sorvadni kezdenek, sorvadásnak indul egy, a jelen struktúrát életbentartó vonatkozás, az a vonatkozás, amely fennáll az élet jeles napjain (születés, házasság, halál) a plébánián megjelenő világi személy és az egyházi kultuszszolga között. A jelen struktúra azért tud életben maradni, mert a közösségteremtéssel nem foglalkozó papnak is van azért csinálnivalója. Ha van pl. néhány ezer "híve", akkor a vasárnapi miséken megjelenik azért egy-kétszáz ember, s az említett ezek után csak adódik még 50 keresztelezés, 25 házasságkötés, 40-50 temetés, van elsőáldozás és egyéb hitoktatás gyermekeknek, és mindez anyagkönyvileg és pénzügyileg leadminisztrálandó, a templom és a plébánia épülete renoválandó stb.

Egészen más lenne a helyzet, ha a családi nevelés által előkészítetten és különböző gyermekfoglalkoztatásokon keresztül három évi ifjúkori kisközösségi élet után (katekumenátus!) válnék valaki az egyház öntudatos és beavatott és lepecsételt tagjává. Ez esetben megszűnnék a lehetősége a kisközösségek nélküli egyházhoz tartozásnak. Elveszne a jelenlegi struktúra alapja. A jelenlegi struktúra abból él meg, hogy a "maguk módján vallásos" elemek, akik évenként egyszer- kétszer fordulnak a templom, ill. a pap felé, de Jézusban való közösséget nem vállalnak senkivel, foglalkoztatni és eltartani tudnak egy szentélyszolgát. Az egyházmegyei papi névtárak az ilyen "hívekből" tüntetnek fel plébániánként ezeket és tízezreket, s az ilyen híveknek a kiszolgálása teszi indokolttá a jelenlegi struktúra szentélyszolgájának a létét.

A kisközösségek e struktúra megléte mellett és ellenére is összegyűjthetik azokat, akik nem elégednek meg a "kedves hívek" szerepkörrel, hanem pap-testvérükkel együtt "hívők" akarnak lenni, és tenni akarják azt, amit Jézus tanítványá levésnek, tanítványá tevésnek mondott. Ha a papok akarnak "főtisztelendő úr" helyett testvérré lenni, akkor a kisközösségekben elindul egy másik fajta szentségkiszolgáltatási gyakorlat, s a pap közösségteremtővé és közösségvezetővé alakulván megnyílik a lehetőség arra, hogy a közösségteremtő és közösségvezető hívő is szentségkiszolgáltatóvá lehessen. Ez esetben a szentségeket és a szentelményeket egy Jézushoz tartozó "háznép", a közösség fogja adni - mintegy önmagának. A közösség megkereszteli, asztalhoz ülteti, összeesketi, eltemeti a maga tagjait. Mindez még kandi pillantás a jövőbe. De azért ez a jövő már készül.

A gyóntatószékek ürülnek. A gyóntatás elintéződik sok esetben a szentmise előtti percekben. Ugyanakkor a kisközösségekhez tartozók életében röneszanszhoz jutott a gyónás a lelkivezetést igénylés formájában. Olyannyira, hogy a kisközösségben élő papok naptára egyre teltebb, s előbb-utóbb nem találunk annyi papi lelkivezetőt, mint amennyire szükségünk van.

A kisközösségek két irányban is keresik a megoldást. Feloldozást adni nem tudó, de közösséget teremteni tudó testvérek szolgálatát veszik igénybe - ez az önsegélyezésük egyik módja. Ha feloldozásra is szükségük van, akkor paphoz fordulnak /évenként egyszer mindenképpen/. Az önsegélyezés másik módja a közösségi bűnbánat-tartás lehetne, oly értelemben, hogy azokhoz a lelkiéleti problémákhoz, amelyeket a közösség elé tudunk vinni, a közösség minden tagja hozzászólna, majd közösen kérnék Isten bocsánatát testvérünk számára. A bűnbánat szentségének csak a bűnbánatunk és annak megvallása, Isten megbocsátani akaró szeretete és az egyházi közösség közbejöttje a változatlan elemei, ahogyan ezt ennek a szentségnek kétezer esztendő története jól mutatja. Mindezen elemeknek a hogyanjai - történelmileg változó elemek, a Lélek mindenkori vezetése mellett.

4.5. "A kisközösségek integrálódása"

A történelem nem kiszámítható, s ezért az elvek világossága és a szándék tisztasága mellett is mindig csak a közvetlenül előttünk álló lépések látszanak bizonyosnak. A történelmi tegnapi tudtuk, hogy üldöztetést vállalva is el kell kezdenünk ezt a kisközösségi életformát. Ma tudjuk, hogy nemet kell mondanunk az uralkodásra, gazdagságra és az erőszak tényleges és megígért formáira. Azt is tudjuk, hogy a közvetlen holnapban dolgoznunk kell azért az egyházrendért, amely harmóniában van a Jézustól körvonalazott Országgal. Hogy miként fog megvalósulni ez az egyházrend, azt még nem látjuk. Csak annyit tudunk, hogy akárminő módon is fog megvalósulni, "a kisközösségnek a maga keretei között már építenie kell ezt az Országgal harmóniában levő másik egyházrendet... természetesen a jelen egyházrenddel szembe nem kerülve."

A kisközösség szeret. A kisközösség imádkozik, tanul-tanít, karitatív tevékenységet végez, és mindezek erejében újabb és újabb közösséget teremt. "Mivel csak eszmeileg harcol - Ne szakítsátok el az ígét a szentségektől! -, de nem kerül összeütközésbe a jelen egyházzal, ezért reménye van, hogy szolgálni tudja a megszülető új egyházrendet." Akármilyen idegenség-érzetet vált is ki a maga radikalitásával a kisközösséghez nem tartozókból, akár a papokból, akár a népből, nem fenyegeti az a veszély, hogy egyházhoz nem tartozó idegen testnek nyilvánítsák. Szeretni szabad, imádkozni szabad, tanulni-tanítani szabad, jót tenni szabad, közösséget teremteni szabad. Mindezt a jelen egyházjog nem tiltja.

A kisközösségeknek integrálódniuk is kell. Ez ugyan még nagyobb idegenség-érzetet vált ki, de ezt sem tiltja az egyházjog. Az integrálódást az alulról felülre és a felülről alulra menő töretlen információlánc biztosítja. Ezt lehetővé teszi egyfelől a genetika, másfelől a választás. A genetika adva van a kisközösség mivoltából folyóan: küldötteket, közösségteremtőket nevel. Az általam nevelt testvér viszi az információkat az őt nevelő kisközösségből az általa egybehívott közösségbe, és hozza is onnan az információkat az őt tápláló közösségbe. Ugyanígy járnak el "gyermekeim" neveltjei is, amikor megteremtik a maguk kisközösségeit: ők is viszik lefelé és hozzák fölfelé az információkat. Mindez három szintnek az integrálódását jelenti már. Az információlánc töretlenségében realizálódó integrálódást nemcsak a genetika biztosítja, hanem a választás is. A választás szükségessé válik, amikor valamelyik közösségben a vezető meghal, vagy megszűnik a vezetésre a legrátermettebbnek lenni. De választásra nemcsak ebben az esetben van szükség, hanem a harmadik szinten lévő elszaporodása is szükségessé teszi. A genetika feletti első szint már csak választást feltételezve tud közösséggé formálódni. Akkor kerül erre sor, amikor már nemcsak egy-két olyan "szülő" akad, akiknek az "unokái" is közösséget teremtettek már. Ha már egy kisközösségre való akad ezekből a "nagyszülőkből", akkor adva vannak azok a személyek, akik közösségileg integrálhatók, integrálandók. Mivel ez a negyedik szinten integrálódó közösség már nem a genetika alapján

jön létre, hanem a "nagy szülők" egymásra találása révén, ezért vezetőhöz csak úgy juthatnak, ha választanak maguk közül. Ha e "nagy szülők" száma annyira elszaporodik, hogy - a negyedik szinten - a vezetőik már nem tudnak körülülni egy asztalt, tehát nem férnek el egy egyetlen negyedik szintű kisközösségben, akkor nyilvánvalóan több negyedik szintű kisközösség jöhet létre. E negyedik szintű közösségek vezetőinek egymásratalálásából születik meg az ötödik szinten a kisközösség, amely nyilvánvalóan megintcsak választás útján jut vezetőhöz.

Az ötödik szint, amikor létrejön, egy kisközösséget jelent, szkematikusan tíz olyan embert, aki kisközösségben él. Csakhogy ez az ötödik szint - ugyancsak szkematikusan - már tíz olyan kisközösséget, 100 olyan embert feltételez, aki negyedik szintű kisközösségben él. Továbbíve a dolgot: 1000 olyan embert, aki 100 kisközösségben él a harmadik szinten, 10.000 olyan embert, aki 1000 kisközösségben szeret, imádkozik stb. a második szinten és 100.000 olyan embert, aki kisközösségben nevelődik az első szinten.

4.6. "A struktúraátalakulás vélhető időpontja"

Ennek a fenti nagyságrendnek a megszületése jelenti majd a mainál sokkal erősebb kihívást a jelenlegi egyházrend számára. Ma Magyarországon a passzív gyakorló katolikusok, azaz a vasárnaponként szentmisét igénylő felnőtt katolikusok száma néhány százezerre rúg, a félmilliót biztosan nem éri el. Az ötödik szint megjelenése viszont 100.000-ret közelítő nagyságrendben nyújt majd aktív, apostoli öntudatú katolikusokat. Az ötödik szint megszületésekor megszűnik a kisközösségek jelenlegi relatív jelentéktelensége az egyházstruktúra szempontjából nézve.

A hagyományos struktúra néhány ezer függetlenített, tehát a szolgálatáért fizetést kapó papból és néhány százezer "passzív katolikusból", valamint a "maga módján vallásos" tehát időnként szolgáltatást kívánó pár milliós tömegeből áll akkor, amikor az ötödik szint megjelenése már 100.000 apostoli öntudatú katolikus tudna sorompóba állítani, s akiknek sorában minden bizonnyal ott lesz a néhány ezer főt kitevő hazai papság jelentős - minden bizonnyal a Krisztusnak és Országának elkötelezettebb - része. A kisközösségeknek ily arányú berobbanása az egyház életébe aligha lesz lehetséges anélkül, hogy a jelen struktúra el ne induljon a kisközösségi struktúra irányában való átalakulás felé. Ez az átalakulás nem jelenthet mást, minthogy megszűnik az ige és a szentségek jelenleg kettészakított volta. "A püspökök kézzrátétellel - a püspökök is - imádkozni fognak, hogy a közösségvezetők elnyerjék a Szentlélektől a közösségvezetéshez szükséges ajándékok teljességét."

Hogyan fog mindez megtörténni, arról ma még csak sci-fi irodalmat írni látszik lehetségesnek számomra. De nem lehetetlen, hogy a közeli jövőben lehetőségessé váljon a nem sci-fi irodalom is. Azt gondolom, hogy egy nemzedéken belül. Jelenleg a kisközösségben élők száma hazánkban 10.000 felé haladhat, s ennek megfelelően épül-bontakozik már a negyedik szint. Egy nemzedék további munkája és a növekedést adó Isten megteremtheti a megtízszereződést, az ötödik szint létrejövését. Történelmi okok cserélték le a 12.sz. körül az előljáró /püspök/-választást kinevezésre. A fentiekben körvonalazott jelen és jövőbeli történelmi okok állíthatják a dolgokat a fejüktetejéről a talpára, tehát "történelmi okok cserélhetik le a jelen kinevezési technikát választási technikára." A jelenlegi egyházjogban csak a pápát választják, de a pápaválasztási technika sem azonos azzal a választással, amelyet tanulmányom 3. fejezetében körvonalaztam. A pápaválasztást felülről kinevezett személyek végzik, "a kisközösségi egyházmodellben megszűnik a kinevezés, a választást mindig csak alulról küldöttek végezhetik."

Ahhoz, hogy a kisközösségi struktúra valaha az egyház struktúrája lehessen, ahhoz ezt a kisközösségi struktúrát előbb igazolnia kell az életnek. A kisközösségeink életében valósuló

genetikai és választási integrálódást tehát "úgy kell tekintenünk, mint kísérletet a nagy egyház számára. Kísérletet, amely sikeres funkcionálás esetén kiérdemli, hogy a jelenlegi nagy egyházi struktúra helyére léphessen."

4.7. "Karizma és hivatal feszültségének a megszűnése"

A kisközösségi struktúra akkor remélheti a maga kibontakozását, ha nagyobb mértékben tud a Szentlélek struktúrája lenni, mint a jelenleg érvényben levő. Másképpen: ha a fentiekben vázolt csoportdinamika és szociológia egyúttal pneumatológia is. A kisközösség struktúráját a Lélek adományainak kell éltetnie és építenie. Egészen konkrétan: a kisközösségi struktúrában minimumra kell csökkennie a hivatal és a karizma közti feszültségnek. Mondhatnám: el kell tűnnie, mert szándéka szerint a kisközösségi struktúra nem is ismeri ezt a feszültséget.

A Lélek minden adománya szeretet-gyümölcsöt terem az emberben. A szeretet pedig mivoltából folyóan közösségteremtő erő. A közösségteremtő erőre építő kisközösségi struktúrában a Lélek adományait hordozó személy a maga közösségteremtő erejének megfelelő szintre kerül, és hatását ennek megfelelően tudja kifejteni. A kifejtett hatás erejében kerül a kifejtett hatásnak megfelelő szintre. "A karizmat hordozó személy tehát nem kerülhet feszültségbe semmiféle hivatallal," mert a Lélektől kapott karizma alapján a Lélektől vezetett testvérek Lélektől kapottnak ismerik fel a szóban forgó adományokat, és "hivatalhoz" tehát vezetéshez, felelősséghez, hatáskifejtéshez segítik őt. Hathat tehát az Úr Lelkének egyházában mindazokra, akikre hatni tud.

Ha tehát a Lélek a maga erejében megteremt korunkban egy Tarzusi Pál nagyságrendű embert, akkor ez az ember eljut oda, hogy tanítványokat nevelni tudó tanítványokat nevel fel lélettjesítményként, s ezáltal belekerül abba a negyedik szintbe, amelyben felismerik adományainak felette nagy és korszerű jellegét, s ennek következtében közösségük vezetőjévé választják, és már küldhetik is abba az ötödik szintbe, ahol ugyanezen a módon nyitva áll ugyanezen karizmák alapján számára, hogy újra közösségvezetővé választják. Nyitott az útja a választások útján, hogy eljusson akár a legfelső szintig is, és ha ott is ő kapja meg testvéreinek bizalmát, átvegye a Lélek erejében és a Lélek rendelkezése szerint a szolgáló Jézus földi helytartójának szerepkörét.

A struktúra kialakulása következmény-jellegű. A kisközösség kialakulása is következmény-jellegű. Indít mindig a Lélek által megtermékenyült ember. Indít mindig az isteni szeretettől érintett ember, aki ennek a szeretetnek a hatására hozzáfog ahhoz az egyszerre nagyon szép és nagyon fáradságos munkához, amit a kisközösség megszülése és felnevelése jelent. Felnevelése egészen odáig, hogy a neveltekből nevelők lesznek, és ezek együttartása odáig, amíg a munka jutalmaként meg nem tapasztalja, hogy valóban átment a halálból az életbe, amikor elkezdett igazán szeretni. A kisközösséget csak Istennek odaadott emberek tudják maradandóvá tenni. Az Istennek odaadottakat szenteknek nevezi a keresztény hagyomány. Csak szentek lehetnek ebben a munkában tartósan sikeresek. Csak olyanok, akik egészen odaadják magukat e feladatnak, és nincsen életüknek magasabb rendező elve, mint sikeresnek lenni a közösségteremtésben, az emberhalászatban, azaz a szeretetben.

4.8. "Fenyegetések és azok legyőzése"

A Lélek erejének három fronton is győznie kell. Három veszedelem is fenyegeti az egyház kisközösségi struktúrájának a megszületését. A papok részéről, a "hívek" részéről, a kisközösségekben élők részéről egyaránt adva lehet ez a fenyegetés.

"Elutasíthatják a papok" a kisközösségi struktúrát, mert nem találják meg benne a századoktól formált és átörökített papi identitásukat. Ezt az identitást a fentiekben privilegizált státusnak mutattuk be. A szentélyszolga különálló és privilegizált státusát lecserélni a közösségteremtő ember nagyonis státus nélküli, mert üldözött életformájára - ez visszariasztólag hathat a papokra, kispapokra, papságra készülőkre egyaránt. A szentélyszolga-életforma csak azért születhetett meg, mert egyfelől volt olyan, akinek éppen erre volt igénye, másfelől pedig azért, mert voltak olyanok, akik igényelték, hogy legyenek ilyen szentélyszolgák az ő szolgálatukra. Ha a mindenkit tanítvánnyá tenni akaró, tehát külön privilegizált státust nem ismerő jézusi alapból kifejlődhetett az évszázadok során egy ilyen papi azonosság, akkor nem kicsinyelhetjük le az erre irányuló igény erejét.

"Nem kisebb veszedelem fenyeget a "hívek" részéről." Nekik is van identitásuk. Ez az identitás éppen abban a tudatban nyilvánul meg, hogy ők éppen csak "hívek" akarnak maradni. Ne akarjunk újabb bőrtöket lehúzni róluk. Nem elég nekik századunk vívmánya, hogy a nők is tanuljanak, a nőknek is legyen munkaviszonyuk amellest, hogy anyák és feleségek és háztartásvezetők, és hogy a férfiak életében megjelent az otthoni második műszak! Most vegyék nyakukba még az egyház, tehát a papok gondját is! Velük akarjuk megcsináltatni azt, ami a papoknak sem sikerült, azok sokszoros függetlenítettsége mellett sem! A hívek ezen "kedves hívek" - identitástudatán is megtörhetik a kisközösségekből felépülő egyházstruktúra gondolata.

Végezetül jöhet a veszedelem azok felől is, akik már kisközösségekben élnek. Igent mondtak, de igent-mondásuk nagyon kevés sikerélményt terem. Így van ez, mert a tanítvány kihalászása és halásszá formálása sem kíván - tapasztalataink erejében - sokkal kevesebb energiát, mint a gyermekek megszülése és felnőtté nevelése. Egyébként is túl sok a teher, amely rájuk nehezedik. A bizalmatlanság a világi és egyházi hatóságok részéről elbizonytalaníthatja új identitástudatukat, s visszatérhetnek a történelmileg jól bevált /?!/ "szentélyszolga" és "kedves hívek" képlethez.

Mindezeket a veszedelmeket csak Jézus Lelkének az ereje győzheti le. Az igazság Lelke, aki a Jézustól hirdetett Ország ígéire tanít minket. A szeretet Lelke, aki győzni tud bennünk a kicsinyhitűség, az elfáradás, a félelem erőin. Az öröm Lelke, aki velünk marad akkor is, amikor alkonyodik.

Végső soron minden a hiten fordul: Higgyetek az evangéliumban! Ez a hit mindig kockázat. Aki igent mond erre az álomra, annak ki kell tudnia lépni a bárkából, amely a tegnap, a biztonság, a kockázatmentesség. El kell indulnia Jézus felé a vízen, amelyen csak a hit tarthat fenn. Vizenjárni csak azok tudnak, akik nagyon erősen hisznek abban, hogy rajtuk fordul az Isten Országga /Lk 17,21/.

Honnét vesszük ezt a bizonyosságot? Jézus szavaiból. Más Pártfogót küldök nektek... veletek vagyok mindennap... nálam nélkül semmit sem tehettek, de szőlővesszőként gyümölcsöt hozhattok.

A tegnapelőtti szentleckében találtam meg az álmom szubjektív igazolását: Krisztus "némelyeket apostollá, másokat prófétává, ismét másokat evangelistává, pásztorrá és tanítóvá tett, hogy szolgálatuk betöltésére neveljék a szenteket, és fölépítsék Krisztus testét, amíg mindnyájan el nem jutunk a hitben és az Isten Fia megismerésében az egységre és meglelt emberré nem leszünk, elérve a krisztusi teljességet...Igazságban kell élnünk és szeretetben, hogy egyre inkább összeforjunk a Fővel, Krisztussal. Ő az, aki az egész testet egybefogja és összetartja a különféle izületek segítségével, hogy a tagok betöltsék az erejükhöz szabott feladatkört. Így növekszik a test, és építi fel saját magát a szeretetben" /Ef 4,11-16/.

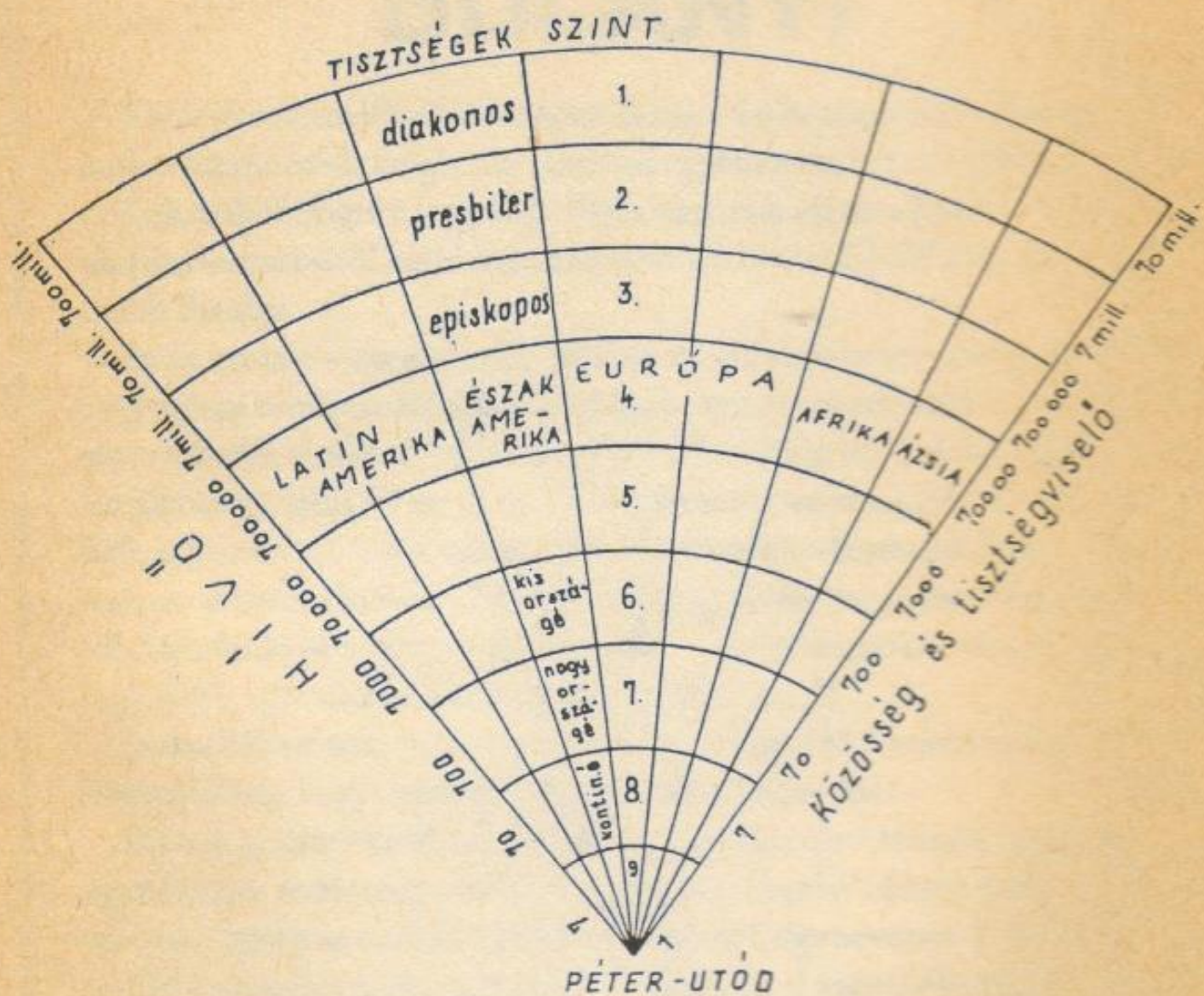
Ez Pálnak az egyház-szociológiája; kerüljön ide a magaménak a végére, hogy megemelje azt.

4.9. "Imádság alázatért"

Jézusom! Jól tudom, hogy minden szavam annyit ér, amennyi a szolgálni akarás bennem. Hiszem, hogy egyházadra vigyázol. A mai struktúrájában is vigyázol reá, és a mai struktúrájában is a Tied. Add meg nekem, hogy nagyon tudjak figyelni azokra is, akikből ez az álom idegenségérzést, elutasítást vált ki. Ne gondoljam, hogy akik elutasítanak, azok szükségképpen nem látnak, vagy rosszindulatúak. Add meg, hogy úgy legyek bizonyos abban, amit jónak gondolok, hogy mindig készséges legyek odaigazítani gondolataimat azokéhoz, akikben a Lélek szavát kell felfedeznem.

Amen.

Függelék

AZ EGYHÁZ KISKÖZÖSSÉGI STRUKTÚRÁJA

TARTALOM

0. "Bevezetés"	- 1 -
1. A jézusi egyházrend elvi alapjai	- 1 -
1.1. "Közösség, intézmény, szervezet, rend"	- 1 -
1.2. "Rend és jog"	- 2 -
1.3. "Kiközösítést nem-ismerés"	- 3 -
1.4. "A szeretetrend feltétlen elemei"	- 5 -
1.4.1. "Jézusi"	- 5 -
1.4.2. "Szeretet"	- 5 -
1.4.2.1. "A kisebbség tisztelete"	- 6 -
1.4.2.2. "Valós tekintély"	- 6 -
1.4.3. "Közösség"	- 7 -
1.4.3.1. "Közösségvállalás a közösségekkel"	- 7 -
1.4.3.2. "Közösségvállalás a Péter-utóddal"	- 7 -
1.4.3.3. "Közösség Istennel"	- 7 -
1.4.4. "Autonóm"	- 7 -
1.5. "Alternatív egyházrend"	- 8 -
1.6. "Gondolkodási szabadság"	- 9 -
2. A jelen egyházrend papfogalma	- 9 -
2.1. "Közösségteremtők és szentélyszolgák"	- 10 -
2.1.1. "Senki sem pap"	- 10 -
2.1.2. "Mindenki pap"	- 11 -
2.1.3. "Csak valakik papok"	- 11 -
2.2. "A jelen papfogalom lényegi vonásai"	- 12 -
2.2.1. "A pap - nőtlen férfi"	- 12 -
2.2.2. "Teológia a tanult szakmája"	- 13 -
2.2.3. "A papnak a papság a munkaviszonya"	- 14 -
2.2.4. "A pap felülről behelyezett vezető"	- 16 -
2.3. "Következmények"	- 18 -
3. A kisközösség modellű egyházrend	- 18 -
3.1. "Az egyház kisközösségi struktúrája"	- 18 -
3.2. "Ismernem kell azt, akit szeretni akarok"	- 19 -
3.2.1. "A közösség három feltétele"	- 20 -
3.2.2. "Van-e időnk azokra, akikkel közösségben vagyunk?"	- 21 -
3.2.3. "Eszményünk lehet-e a non-stop?"	- 21 -
3.2.4. "Hány kisközösségem lehet?"	- 22 -

3.2.5. "Család, munkaviszony és "barátkozás" harmóniája"	- 25 -
3.3. "Hivatal nélkül funkcionál"	- 25 -
3.4. "Hivatalnok-eltartás helyett csak irgalom-kassza"	- 26 -
3.5. "Állandó zsinatban élés"	- 27 -
3.6. "A rátermettek gazdagon tagolt szolgáló rétege"	- 28 -
3.6.1. "Közösségvezetés"	- 28 -
3.6.2. "Szentségkiszolgáltatás"	- 29 -
3.6.3. "A közösségvezető kijelölése"	- 30 -
3.6.4. "A választás módja"	- 31 -
3.6.5. "A szintek elnevezése"	- 33 -
3.7. "Nem manipulálható"	- 33 -
3.8. "Biztosítja a személyiség kibontakozását"	- 34 -
3.9. "Lehetővé teszi a kereszténység egységét"	- 35 -
4. "A holnap rendjét készítve"	- 36 -
4.1. "Plébánia és kisközösség"	- 36 -
4.2. "Papok és kisközösség"	- 37 -
4.3. "A szentségek szerepe a közösség megformálásában"	- 38 -
4.4. "Szentségfelvétel a kisközösségen belül"	- 39 -
4.5. "A kisközösségek integrálódása"	- 41 -
4.6. "A struktúraátalakulás vélhető időpontja"	- 42 -
4.7. "Karizma és hivatal feszültségének a megszűnése"	- 43 -
4.8. "Fenyegetések és azok legyőzése"	- 43 -
4.9. "Imádság alázatért"	- 45 -